

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

REAP | Restoring Efficiency to Agriculture Production
საპარტველეს სასოფლო-სამეურნეო
წარმოების ეფექტიანობის აღდგენის პროექტი

**DCFTA-ის მოთხოვნები
პირველადი წარმოებისთვის
გზამკვლევი**

გზამკვლევის შესახებ

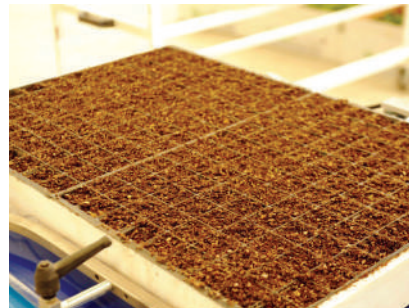
აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ეფექტიანობის აღდგენის ხუთწლიანი პროექტის (REAP) მიზანია სოფლად შემოსავლების ზრდა და სამუშაო ადგილების შექმნა, აგრობიზნესში ინვესტიციების მოზიდვა და ტექნიკური დახმარების უზრუნველყოფა. კერძოდ, გათვალისწინებულია მექანიზაციისა და ფერმერთა მომსახურების ცენტრების, სასაწყობო მეურნეობის, დამახარისხებელი, მცირე და საშუალო ზომის გადამამუშავებელი საწარმოების დახმარება, რის შედეგადაც ამაღლდება სოფლის მეურნეობის დარგში არსებული მომსახურების ხარისხი.

პროექტის ტექნიკური დახმარების პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია საქართველოს აგრობიზნესებისათვის თემატური ტრენინგების ჩატარება, კონსულტაციების გაწევა და გზამკვლევის მომზადება ევროკავშირთან გაფორმებული ასოციაციების შესახებ შეთანხმების დრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის (DCFTA) ნაწილით დადგენილ მოთხოვნებთან დაკავშირებით, რათა პროექტის ბენეფიციარებმა მაქსიმალურად შეძლონ იმ საექსპორტო შესაძლებლობების გამოყენება, რომელსაც ეს შეთანხმება იძლევა.

წარმოდგენილი გზამკვლევი განკუთვნილია პირველადი პროდუქციის მწარმოებლებისთვის, რომელთაც სურთ საკუთარი პროდუქციის ევროკავშირში ექსპორტი, ამისთვის კი საკმაოდ მაღალი სტანდარტების დაკმაყოფილება მოუწევთ. გზამკვლევი მოიცავს იმ ძირითად ნაბიჯებს, რომლებიც მწარმოებელმა უნდა გაიაროს საკუთარი საქონლის ევროკავშირში შეტანისთვის და, ამავე დროს, ისარგებლოს ნულოვანი საბაჟო დაბეგვრით.

ეს დოკუმენტი მომზადებულია საქართველოს აგრარული უნივერსიტეტის და თბილისის თავისუფალი უნივერსიტეტის კონსორციუმის მიერ USAID/საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ეფექტიანობის აღდგენის პროექტის (REAP) ტექნიკური დახმარების პროგრამის ფარგლებში.

ამ გზამკვლევის გამოცემა შესაძლებელი გახდა ამერიკელი ხალხის დახმარებით ამერიკის შვერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მიერ. ნაშრომში გამოთქმული შეხედულებები ეკუთვნის ავტორს და არ გამოხატავს ამერიკის შვერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა და ამერიკის შვერთებული შტატების მთავრობის შეხედულებებს.

სარჩევი

ევროკავშირის ბაზრის მოკლე ანალიზი	5
სურსათის პირველადი წარმოება	7
სურსათის მწარმოებლად რეგისტრაცია	8
ბიზნესოპერატორის აღიარება	8
ჰიგიენური მოთხოვნები პირველადი წარმოებისთვის	8
მიკვლევადობასთან დაკავშირებული მოთხოვნები პირველადი წარმოებისთვის	10
HACCP პირველადი წარმოებისთვის	11
სურსათის უვნებლობის კონტროლი	11
ინსპექტირება	12
მონიტორინგი	14
ზედამხედველობა	14
დოკუმენტური შემოწმება	15
სურსათის ნიმუშის აღება	15
სურსათში პესტიციდების წარჩენების დასაშვები მაქსიმალური ზღვარი	15
პესტიციდების წარჩენების სახელმწიფო კონტროლი	16
პესტიციდების წარჩენების დასაშვები მაქსიმალური ზღვარი სურსათის სახეობების მიხედვით	16
საბაჟო და სატარიფო რეგულაციები	17
რა შეიცვლება საბაჟო პროცედურებში?	17
რა შემთხვევაში გათავისუფლდება საქართველოში წარმოებული პროდუქცია საბაჟო გადასახადისგან?	18
მაგალითი 1: ვაშლი - „შესვლის ფასის“ მოქმედების წესი	20
მაგალითი 2: ატამი - „შესვლის ფასის“ მოქმედების წესი	21
წარმოშობის კუმულაცია	21
გაყალბების საწინააღმდეგო მექანიზმები	22
საქონლის წარმოშობის წესები	23
რა შემთხვევაში ჩაითვლება საქართველოში წარმოებული პირველადი პროდუქტი საქართველოში წარმოშობილად?	23
წარმოშობის სერტიფიკატი EUR.1	23
ინტელექტუალური საკუთრება	25
დანართები	26
დანართი 1: შესაბამისობის შეფასების აქტი პირველადი წარმოების ობიექტებში	26
დანართი 2: შესაბამისობის შეფასების აქტი ჰიგიენის გამარტივებული წესის მიხედვით პირველადი წარმოების ობიექტებში	30
დანართი 3: ვაშლში (კოდი: 0130010) პესტიციდების წარჩენები და დადგენილი მაქსიმალური ზღვრული ნორმები	33
გამოყენებული დოკუმენტები	46

ევროკავშირის ბაზრის მოკლე ანალიზი

ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცე (DCFTA) არის ასოცირების შესახებ შეთანხმების უმნიშვნელოვანესი ნაწილი, რომელიც საქართველოში წარმოებული პროდუქციისა და მომსახურების სექტორისათვის ხსნის ევროკავშირის ბაზარს. DCFTA 2014 წლის 1 სექტემბრიდან ამოქმედდა. ამით საქართველოში წარმოებულ საქონელს გაეხსნა მსოფლიოს უმსხვილესი ბაზარი, რომელიც ამ ეტაპზე აერთიანებს 28 ქვეყანას და 500 მილიონზე მეტ მოსახლარს. ევროკავშირის ბაზარი ასევე ნიშნავს:

- სტაბილურ ბაზარს
- ღია თამაშის წესებს
- დისტრიბუციის გამართულ ქსელს
- მზარდ ფასებს სურსათზე
- მზარდ მოთხოვნას ნატურალურ პროდუქტებზე

მიუხედავად იმისა, რომ ევროკავშირი თავადაც სურსათის დიდი მწარმოებელია, მისი იმპორტის მაჩვენებლებიც საკმაოდ მაღალია. 2013 წელს მხოლოდ ხილის იმპორტმა ევროკავშირში 12.6 მლრდ ევრო შეადგინა (13.1 მლნ ტონა), საიდანაც 11.7 მლრდ ევრო განვითარებად ქვეყნებზე მოდიოდა. რაც შეეხება ახალ ბოსტნეულს, მისმა იმპორტმა იმავე წელს 2.6 მლრდ ევრო შეადგინა (დაახლოებით 2.6 მლნ ტონა).

იმპორტირებული ხილის სიაში წამყვანი ადგილები უკავიათ შემდეგ სახეობებს:

ბანანი	49 %
ანანასი/ფორთოხალი	8 %
ვაშლი	7 %
ყურძენი	6 %
ლიმონი	4 %

დიდია ახალი და გადამუშავებული ხილისა და ბოსტნეულის იმ სახეობების იმპორტის მაჩვენებელი¹, რომელიც საქართველოში ინარმოება, მაგალითად:

ვაშლი	670 000	ტონა
ატამი	333 184	ტონა
მანდარინი	333 184	ტონა
სუფრის ყურძენი	573 105	ტონა
ლიმონი	441 187	ტონა
ხილის ჩირი	130 000	ტონა
კივი	215 123	ტონა
ხილის წვენები (მათ შორის, ყურძნის წვენი)	2 363 763	ტონა
ხილის ჯემები	66 494	ტონა

ბოსტნეულის იმპორტის სიაში კი ლიდერობს შემდეგი სახეობები:

პომიდორი	28 %
კარტოფილი	16 %
ხახვი	13 %
ლობიო	10 %
ტკბილი წიწვა	8 %

მათი აბსოლუტური მაჩვენებლები შემდეგნაირად გამოიყურება (2013 წელი):

პომიდორი	441 191	ტონა
კარტოფილი	251 428	ტონა
ხახვი	205 000	ტონა
ლობიო	157 000	ტონა
ტკბილი წიწვა	126 000	ტონა

¹ წყარო: ევროსტატი, <http://madb.europa.eu>

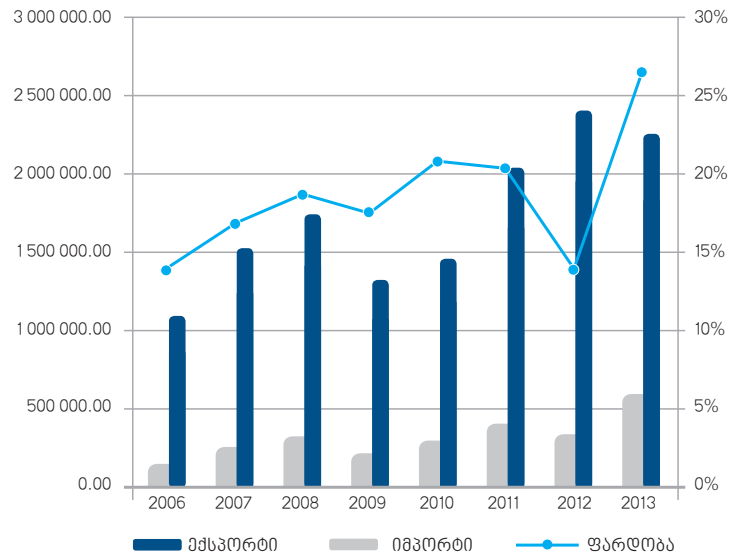
ხილისა და ბოსტნეულის ყველაზე დიდი იმპორტიორი ევროკავშირის ქვეყნებს შორის ჰოლანდიაა, რომელმაც 2013 წელს 2 100 000 ტონა ხილისა და 190 000 ტონა ბოსტნეულის იმპორტი განახორციელა არა-ევროკავშირის ქვეყნებიდან. მას სიაში მოსდევნენ გერმანია, დიდი ბრიტანეთი, საფრანგეთი და ბელგია.

ხილის ძირითადი მიმწოდებლები ევროკავშირის ბაზარზე არიან სამხრეთ ამერიკის ქვეყნები სამხრეთ ამერიკის რესპუბლიკასა და თურქეთთან ერთად, საიდანაც დიდი მანძილის გამო, ტრანსპორტირების ხარჯები და დრო საკმაოდ დიდია. ბოსტნეულის ძირითადი მიმწოდებლები კი არიან: მაროკო, ეგვიპტე, პერუ, კენია, თურქეთი და სხვები.

საგულისხმოა, რომ ევროკავშირის ბაზარი ასევე გამოირჩევა სურსათზე დანახარჯების მაღალი მაჩვენებლით. აშშ-ის სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტის 2013 წლის სტატისტიკის მიხედვით², თუ საქართველოში სურსათზე დანახარჯი ერთ სულ მოსახლეზე 894 \$-ს უდრიდა, რუსეთში ის 2 245 \$-ის, უკრაინაში 1 142 \$-ის, ხოლო ბელარუსში 1 432 \$-ის ტოლი იყო. იგივე მაჩვენებლები გაცილებით მაღალია ევროპის ქვეყნებში: შვედეთი - 3 385 \$, ფინეთი - 3 200 \$, ნორვეგია - 4 973 \$, საფრანგეთი - 3 258 \$ და ა.შ.

DCFTA-ის გავრცელების მიზნით, საქართველოს ამ მიმართულებით საკმაოდ კარგი პოტენციალი აქვს და დარგის ინტენსიფიკაცია გაზრდიდა ქართული პროდუქციის კონკურენტუნარიანობას ამ ბაზარზე. აღნიშნულ შეფასებას ამყარებს ისიც, რომ საქართველოდან ბევრი კომპანია უკვე დიდი ხანია წარმატებით ახორციელებს საკუთარი პროდუქციის ექსპორტს.

საქონლით თავისუფალი (უტარიფო და ტექნიკური შეზღუდვებისგან თავისუფალი) ვაჭრობა ხელს შეუწყობს საქართველოში წარმოებულ პროდუქციის საექსპორტო პოტენციალის ზრდას ევროკავშირის ქვეყნებში და, შესაბამისად, ეკონომიკურ ზრდას საქართველოში. მსგავსი პროგნოზის გაცემების საშუალებას იძლევა ევროკავშირისა და საქართველოს შორის არსებული სავაჭრო ურთიერთობის დინამიკაც, რომლის მიხედვით საქართველოდან ევროკავშირში განხორციელებული ექსპორტი ყოველწლიურად იზრდება და, ოფიციალური მონაცემებით, 2013 წელს მან 608 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა.

მათ შორის, მზარდია სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების ექსპორტიც, რომელმაც 2014 წელს 216 405 000 აშშ დოლარი შეადგინა:

დასახელება	რაოდენობა	ათასი აშშ დოლარი
თხილი	14 614 ტონა	143 362
სპირტიანი სასმელები კონცენტრაციით 80 მოც. %-ზე ნაკლები	3 142 623 ლ 100% სპირტი	24 304
ყურძნის ნატურალური ღვინოები	3 151 938 ლიტრი	13 849
მინერალური და მტკნარი წყლები	16 991 268 ლიტრი	11 252
დამზადებული ან დაკონსერვებული ნაყოფები (ძირითადად, მოხალული თხილი)	693 ტონა	5 488
თხილის ფქვილი	333 ტონა	2 696
ხილისა და ბოსტნეულის წვენები	4 938 ტონა	5 654
კავკასიური სოჭის თესლი	53 ტონა	1 655
უალკოჰოლო გამიანი სასმელები	847 353 ლიტრი	537
მცენარეული ექსტრაქტები	150 ტონა	1 070
ჩაი, არაომატიზებული ან არაარომატიზებული	293 ტონა	449
ვერმუტები და ყურძნის სხვა ნატურალური ღვინოები	236 630 ლიტრი	1 314
სხვა დანარჩენი		4 776
სულ		216 405

ევროკავშირის ბაზარი მიმზიდველია თავისი მოცულობითა და მსყიდველუნარიანი მოსახლეობით, მაგრამ, ამავე დროს, მას

² Expenditures on food and alcoholic beverages: www.ers.usda.gov/data-products/food-expenditures.aspx#26654

დანესებული აქვს სურსათის უვნებლობის საკმაოდ მაღალი სტანდარტები. აღნიშნული სტანდარტების გათვალისწინება მოუწევთ იმ კომპანიებს, რომელთაც სურთ საქართველოდან ევროკავშირში სურსათის ექსპორტი. ამისთვის, მათ კარგად უნდა შეისწავლონ კონკრეტული პროდუქტის მიმართ არსებული მოთხოვნები და რეგულაციები და ექსპორტის განხორციელებამდე იზრუნონ შესაბამისი დოკუმენტაციის მომზადებაზე. ამ პროცესში ძალიან დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ევროკავშირის შესაბამისი ინსტიტუტების მიერ აღიარებული ლაბორატორიების არსებობას საქართველოში, რომლებსაც ექნებათ პროდუქტის შემოწმებისა და სერტიფიცირების უფლებამოსილება.

ექსპორტიორებმა, უვნებლობასთან ერთად, ყურადღება უნდა მიაქციონ საქონლის ხარისხს, რომელსაც სავაჭრო ქსელები ანვსებენ. ხარისხის სტანდარტი უშუალოდ სავაჭრო ქსელზე ან დისტრიბუტორზე დამოკიდებული, ამიტომ ექსპორტიორებმა წინასწარ უნდა მიიღონ აღნიშნული ინფორმაცია პარტნიორებისგან ევროპაში. ბოლო წლებში მზარდი მოთხოვნა შეინიშნება პროდუქტებზე, რომლებიც მოყვანილია ეკოლოგიურად სუფთა გარემოში, ნაკლები ქიმიური საშუალებების გამოყენებით. საქართველოს, თავისი ბუნებრივი პირობებიდან გამომდინარე, აქვს შესაძლებლობა ამ კუთხით დაიკავოს საკუთარი ნიშა ევროკავშირის ბაზარზე და მომხმარებელს შესთავაზოს ნატურალური პროდუქტები.

განსხვავებით ფერმისა და სათბურისაგან, სასაკლაო, ხორც-პროდუქტების საწარმო, წვენი მწარმოებელი საწარმო არ არის პირველადი წარმოება. მაგალითად, სასაკლაოზე ხდება ძროხის, ღორის, ფრინველის და ა.შ. დაკვლა, გატყავება, დანაწილება ან დაჭრა, ძვლების გამოცლა ან განმუნდა, გაცივება ან გაყინვა.

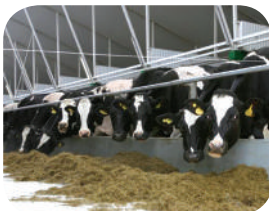
პირველადი პროდუქტი არის:

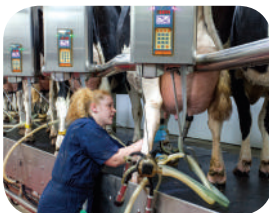
- პირველადი წარმოების პროცესით მიღებული პროდუქტი. მაგალითად, მოკრეფილი ხილი, შეგროვებული კენკრა, მდინარეში დაჭერილი თევზი, მოშენებული ღორი და ძროხა
- პროდუქტი, რომელსაც არ გაუვლია გადამუშავება, რომელიც მნიშვნელოვნად ცვლის პირველად პროდუქტს, მათ შორის, ისეთი სახის გადამუშავების პროცესი, როგორიცაა გაცხელება, შებოლვა, გახმობა, დაწნივება, გამოშრობა, დამარილება, გაწურვა, ექსტრაქცია, ექსტრუზია ან ამ პროცესების კომბინაცია. მაგალითად, ღორი არ წარმოადგენს პირველადი წარმოების პროდუქტს, ვინაიდან მან გაიარა გადამუშავების პროცესი: ღორის დაკვლა, ხორცის შებოლვა და დამარილება. ასევე, ვაშლის ბალებიდან მოსავლის აღება და რეალიზაცია არის პირველადი წარმოება, ვინაიდან რეალიზაციისას ვაშლის პირველადი სახე არ არის მნიშვნელოვნად შეცვლილი. თუ ბიზნესოპერატორი აწარმოებს ვაშლის ჩირს, მაშინ ეს აღარ ითვლება პირველად წარმოებად, ვინაიდან ჩირის მისაღებად ვაშლის პირველადი სახე მნიშვნელოვნად იცვლება გამოშრობის პროცესის მეშვეობით.

სურსათის პირველადი წარმოება

სურსათის პირველადი წარმოება არის პროცესი, რომელიც მოიცავს მცენარის მოყვანას, მოსავლის აღებას, ნაყოფის კრეფასა და ველური მცენარეების შეგროვებას, ცხოველის მოშენებასა და გაზრდას მის დაკვლამდე, რძის შეგროვებას, ნადირობასა და თევზჭერას.

მაგალითად, პირველადი წარმოებაა სა-სათბურე და ფერმერული მეურნეობა. ფერმა წარმოადგენს პირველად წარმოებას, ვინაიდან ფერმაში მოაშენებენ და ზრდიან ცხოველებს მათ დაკვლამდე, ხოლო სათბურში მოჰყავთ ხილი და ბოსტნეული, მაგრამ არ გადამუშავებენ მას.

სურსათის მწარმოებლად რეგისტრაცია

ნებისმიერი პირი, რომელიც ეწევა სურსათის პირველად წარმოებას მისი რეალიზაციის მიზნით, მათ შორის, ხილის მოყვანას, ცხოველებს მოშენებას, თევზჭერას, სატბორე მეურნეობას და რძის შეგროვებას, ვალდებულია დარეგისტრირდეს სურსათის მწარმოებლად.

თუ ფიზიკური პირი პირველად წარმოებას ეწევა არაორგანიზებულიად (მაგალითად, საკუთარი ეზოს ხილის მოკრეფა და არასისტემურად ადგილზე რეალიზაცია) ან/და საკუთარი მოხმარების მიზნით, მაშინ მას არ მოეთხოვება სურსათის მწარმოებლად რეგისტრაციის გავლა.

სურსათის მწარმოებლად რეგისტრაციას ახორციელებს საქარ-თველოს იუსტიციის სამინისტროს საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო. შესაბამისად, რეგისტრაციისათვის პირმა უნდა მიმართოს საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს თავისი მონაცემების ბაზაში შეტანის მიზნით.

თუ პირი უკვე რეგისტრირებულია მენარმე სუბიექტად, მან უნდა მიმართოს საჯარო რეესტრს და რეგისტრაციის მონაცემებში შეიტანოს ცვლილებები სურსათთან დაკავშირებული საქმიანობის შესახებ. მაგალითად, თუ პირი რეგისტრირებულია როგორც ინდივიდუალური მენარმე ან შპს, ის უნდა მივიდეს საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოში და მიუთითოს:

- საქმიანობის ტიპი (სურსათის წარმოება, დისტრიბუცია ან/და რეალიზაცია)
- პროდუქციის სახეობა (ხორცპროდუქტები, ხილ-ბოსტნეული, წვენი, წყალი და ა.შ.).

გასათვალისწინებელია, რომ ასეთი რეგისტრაციის გარეშე საწარმოს საქმიანობა აკრძალულია და ისჯება საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით.

მნიშვნელოვანია, რომ საქმიანობის ტიპისა და წარმოებული პროდუქციის სახეობების შესახებ ინფორმაცია მონაცემთა ბაზაში იყოს ზუსტი და რეალური. აღნიშნულ ინფორმაციას სურსათის ეროვნული სააგენტო (მაკონტროლებელი ორგანო) იყენებს რისკების

შესაფასებლად და, შესაბამისად, რაც უფრო ბევრია საქმიანობის ტიპი და წარმოებული პროდუქციის სახეობა, არსებული ინფორმაციის საფუძველზე, რისკის ალბათობა იზრდება და მაკონტროლებელი ორგანო გადაწყვეტილებებს იღებს შესაბამისი მაღალი რისკების გათვალისწინებით.

ბიზნესოპერატორის აღიარება

მენარმე, რომელიც ახორციელებს პირველად წარმოებას, არ საჭიროებს მაკონტროლებელი ორგანოს მიერ ბიზნესოპერატორად აღიარებას.

აღიარება არის რეგისტრირებული ბიზნესოპერატორის საქმიანობის, მაკონტროლებელი ორგანოს მიერ საწარმოში ინსპექტირების შედეგად, კანონმდებლობასთან შესაბამისობის დადასტურება.

საქართველოს კანონმდებლობისა და ევროკავშირის რეგულაციების თანახმად, მაკონტროლებელი ორგანოს მხრიდან აღიარებას არ ექვემდებარება:

- ა) ოჯახური წარმოების სუბიექტს³ ან/და
- ბ) ბიზნესოპერატორი, რომელიც ახორციელებს პირველად წარმოებას

ჰიგიენური მოთხოვნები პირველადი წარმოებისთვის

ზოგად ჰიგიენურ მოთხოვნებს პირველადი წარმოების შემთხვევაში ადგენს:

- ევროპარლამენტისა და ევროსაბჭოს 2004 წლის 29 აპრილის რეგულაცია (ევროპული თანამეგობრობა) No 852/2004 სურსათის ჰიგიენასთან დაკავშირებით⁴

3 ოჯახური წარმოების სუბიექტი - ფიზიკური პირი, რომელიც ახორციელებს სურსათის წარმოებას ან/და პირველად წარმოებას არაორგანიზებულად ან/და პირადი მოხმარების მიზნით.

4 REGULATION (EC) No 852/2004 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 29 April 2004 on the hygiene of foodstuffs

- საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 15 ივნისის N173 დადგენილების 1-ლი დანართი - სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოს/დისტრიბუტორის ჰიგიენის ზოგადი წესი.

პირველადი წარმოების შემთხვევაში, ბიზნესოპერატორებმა შეძლებისდაგვარად უნდა განახორციელონ საფრთხეების კონტროლის ღონისძიებები, მათ შორის, ყველა შესაძლო წყაროდან დაბინძურების კონტროლის ღონისძიებები.

ბიზნესოპერატორებმა, რომლებიც ეწევიან მეცხოველეობას, ნადირობას ან აწარმოებენ ცხოველური წარმოშობის პირველად პროდუქტებს, გარემოებიდან გამომდინარე, უნდა განახორციელონ ადეკვატური ღონისძიებები, კერძოდ:

- სუფთა მდგომარეობაში შეინახონ ნებისმიერი მოწყობილობა, რომელიც უშუალო კავშირშია პირველად წარმოებასა და მასთან დაკავშირებულ ოპერაციებთან. მაგალითად, ყველა მოწყობილობა, ჭურჭელი, ყუთი, სადისტრიბუციო და სხვა გადასაზიდი საშუალებები, რომელიც გამოიყენება პირველადი პროდუქტების შენახვისა და გადაზიდვისათვის, უნდა ინმინდებოდეს, ირეცხებოდეს და, საჭიროების შემთხვევაში, ხდებოდეს მათი დეზინფიცირება
- საჭიროების შემთხვევაში, უზრუნველყონ სასმელი წყლის⁵ ან სუფთა წყლის⁶ მოხმარება
- თავიდან აიცილონ მავნებლებისაგან პირველადი პროდუქტის დაბინძურება
- ისე შეინახონ და გადაზიდონ პირველადი წარმოების ნარჩენები და სახიფათო ნივთიერებები, რომ თავიდან აიცილონ პირველადი წარმოების პროდუქტების დაბინძურება. მაგალითად, ისეთი სახიფათო ნივთიერებები, როგორცაა სადენინფექციო საშუალებები, უნდა ინახებოდეს სპეციალურ სათავსოში, რათა მოხდეს მათი სრული იზოლირება პირველადი წარმოების სივრცისა და პროდუქტის შენახვის ადგილისგან
- თავიდან აიცილონ ქვეყნის ტერიტორიაზე იმ ინფექციურ დაავადებათა შემოტანა და გავრცელება, რომლებიც სურსათის საშუალებით გადადის ადამიანზე. მათ შორის, ბიზნესოპერატორებმა უნდა განახორციელონ პრევენციული ზომები ადამიანისათვის საშიშ ინფექციურ დაავადებათა

გავრცელების წინააღმდეგ, მაგალითად, ცხოველი მოათავსონ კარანტინში და ასეთ დაავადებებთან დაკავშირებით ეჭვის წარმოქმნის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ აცნობონ მაკონტროლებელ ორგანოს

- გაითვალისწინონ ცხოველებიდან აღებული ნიმუშის ანა-ლიზის შედეგი, რომელიც მნიშვნელოვანია ადამიანის ჯანმრთელობისათვის. მაგალითად, ბიზნესოპერატორმა, რომელიც ეწევა ცხოველების მოშენებას და მის ფერმაში ნიმუშის აღების შედეგად დადგინდება, რომ ცხოველს აქვს ბრუცელოზი, დაუყოვნებლივ უნდა განახორციელოს ცხოველის შესაბამისი წესით დაკვლა და მიღებული ხორცის სპეციალური მეთოდით დამუშავება
- გამოიყენონ მხოლოდ ნებადართული საკვები დანამატები და ვეტერინარული დანიშნულების სამედიცინო პრეპარატები.

ბიზნესოპერატორებმა, რომლებსაც მოჰყავთ მცენარეული წარმოშობის პირველადი პროდუქტები, უნდა განახორციელონ ადეკვატური ღონისძიებები, კერძოდ:

- სუფთა მდგომარეობაში შეინახონ ნებისმიერი მოწყობილობა, რომელიც უშუალო კავშირშია პირველად წარმოებასა და მასთან დაკავშირებულ ოპერაციებთან, მათ შორის, ჭურჭელი, ყუთი, სადისტრიბუციო და სხვა გადასაზიდი საშუალებები, რომლებიც გამოიყენება პირველადი წარმოების პროდუქტების შენახვის, გადაზიდვისა და ჩატვირთვა-გადმოტვირთვისათვის. საჭიროების შემთხვევაში, განმუხდის შემდეგ მოახდინონ მათი დეზინფიცირება სათანადო წესით
- აუცილებლობის შემთხვევაში, უზრუნველყონ სასმელი წყლის ან სუფთა წყლის მოხმარება
- რამდენადაც შესაძლებელია, თავიდან აიცილონ მავნებლებისაგან პირველადი წარმოების პროდუქტების დაბინძურება
- ისე შეინახონ და გადაზიდონ ნარჩენები და სახიფათო ნივთიერებები, რომ თავიდან აიცილონ პირველადი წარმოების პროდუქტების დაბინძურება
- გაითვალისწინონ მცენარეებიდან აღებული ნიმუშის ანალიზის შედეგი, რომელიც მნიშვნელოვანია ადამიანის ჯანმრთელობისათვის
- გამოიყენონ მხოლოდ ნებადართული მცენარეთა დაცვის საშუალებები, აგროქიმიკატები და ბიოციდები.

5 სასმელი წყალი – საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად განსაზღვრული ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი წყალი.

6 სუფთა წყალი – ზღვის, მდინარის ან სხვა არასასმელი წყალი, რომელიც არ შეიცავს ისეთ ნივთიერებებს, რომლებმაც შესაძლოა პირდაპირი ან არაპირდაპირი გავლენა მოახდინოს სურსათის უვნებლობაზე.

ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ ბიზნესოპერატორებმა, სათანადო წესით, გარკვეული პერიოდულობით აწარმოონ რისკების გაკონტროლებასთან დაკავშირებით განხორციელებულ ღონისძიებათა ჩანაწერები. ჩანაწერები შეიძლება იყოს როგორც დოკუმენტური, ისე ელექტრონული სახის. ასევე, მნიშვნელოვანია, რომ ბიზნესოპერატორმა აღნიშნული ჩანაწერები შეინახოს შესაბამისი დროის განმავლობაში.

ბიზნესოპერატორებმა, მოთხოვნის შემთხვევაში, ასეთ ჩანაწერებში არსებული ინფორმაცია უნდა მიანოდონ სურსათის ეროვნულ სააგენტოს და პირველადი წარმოების პროდუქტის მიმღებ ბიზნესოპერატორს.

ბიზნესოპერატორებმა, რომლებიც მისდევნენ მეცხოველეობას ან აწარმოებენ ცხოველური წარმოშობის პირველად პროდუქტებს, უნდა აწარმოონ შემდეგი სახის ჩანაწერები:

- ცხოველების საკვების წარმოშობის შესახებ
- ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატების შესახებ, მათი გამოყენების თარიღების მითითებით
- დაავადებათა შემთხვევების შესახებ, რამაც შესაძლოა გავლენა მოახდინოს ცხოველური წარმოშობის სურსათის უვნებლობაზე
- ცხოველებიდან აღებული ნებისმიერი ნიმუშის ანალიზის შედეგების შესახებ, რაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი იყოს ადამიანის ჯანმრთელობისათვის
- ნებისმიერი ანგარიში ცხოველების ან ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების შემოწმებათა განხორციელების შესახებ.

ბიზნესოპერატორებმა, რომლებსაც მოჰყავთ მცენარეული წარმოშობის პირველადი პროდუქტები, უნდა აწარმოონ ჩანაწერები:

- მცენარეთა დაცვის საშუალებების, აგროქიმიკატებისა და ბიოციდების გამოყენების შესახებ, მათი გამოყენების თარიღების მითითებით
- პარაზიტების ან დაავადებების ნებისმიერი წარმოშობის შესახებ, რამაც შესაძლოა გავლენა მოახდინოს მცენარეული წარმოშობის პირველადი პროდუქტების უვნებლობაზე
- მცენარეებიდან აღებული ნებისმიერი ნიმუშის ანალიზის შედეგების შესახებ, რაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი იყოს ადამიანის ჯანმრთელობისათვის.

ბიზნესოპერატორები პასუხისმგებელი არიან სწორად აწარმოონ, შეინახონ და დაიცვან დოკუმენტები და ჩანაწერები.

მიკვლევადობასთან დაკავშირებული მოთხოვნები პირველადი წარმოებისათვის

მიკვლევადობის განსახორციელებლად აუცილებელია ბიზნესოპერატორს ჰქონდეს სათანადო ინფორმაცია, აწარმოებდეს შესაბამის დოკუმენტაციასა და ჩანაწერებს. ამისათვის, ბიზნესოპერატორმა უნდა დანერგოს ისეთი სისტემები და პროცედურები, რომლებიც, მოთხოვნის შემთხვევაში, ინფორმაციით უზრუნველყოფს კომპეტენტურ ორგანოებს საჭირო ინფორმაციით.

მწარმოებლებს, რომლებიც მოაშენებენ ცხოველებს ან აწარმოებენ ცხოველური წარმოშობის პირველად პროდუქტებს, მოეთხოვებათ იქონიონ ჩანაწერები:

- ცხოველის საკვების, მისი მახასიათებლებისა და წარმოშობის შესახებ
- ვეტერინარული პრეპარატების შესახებ, რომლებსაც იღებენ ცხოველები
- პრეპარატების მიღების ხანგრძლივობის, დოზებისა და რაოდენობის შესახებ
- იმ ზოლანთროპონომური დაავადებების (დაავადება, რომელიც გადადის ცხოველიდან ადამიანზე) არსებობის შესახებ, რომლებსაც შეეძლო გავლენა მოეხდინა ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების უვნებლობაზე
- ცხოველებიდან აღებული ნებისმიერი მასალის ანალიზის შედეგების შესახებ, რაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი იყოს ადამიანის ჯანმრთელობისთვის
- ცხოველებზე ან ცხოველური წარმოშობის პროდუქტებზე განხორციელებული ნებისმიერი შემოწმების შედეგების შესახებ.

მწარმოებლებს, რომლებიც მოიყვანენ მცენარეულ პროდუქტებს მათი შემდგომი გადამუშავების მიზნით, მოეთხოვებათ იქონიონ ჩანაწერები:

- მცენარეთა დაცვის ქიმიური და ბიოლოგიური საშუალებების გამოყენების შესახებ
- მცენარეთა პარაზიტებისა და ნებისმიერი დაავადების წარმოშობის შესახებ, რამაც შესაძლოა გავლენა მოახდინოს

- მცენარეული წარმოშობის პროდუქტების უვნებლობაზე მცენარეებიდან აღებული ნებისმიერი ნიმუშის ანალიზის შედეგების შესახებ, რაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი იყოს ადამიანის ჯანმრთელობისთვის.

საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, მიკვლევადობას–თან დაკავშირებული მოთხოვნების შეუსრულებლობა, გამო–ვლენილი მონიტორინგის დროს, გამოიწვევს ბიზნესოპერატორის დაჯარიმებას.

HACCP პირველადი წარმოებისთვის

საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების (HACCP) პრინციპებზე დაფუძნებული სისტემის დანერგვა არ არის სავალდებულო იმ ბიზნესოპერატორებისათვის, რომლებიც მხოლოდ პირველადი წარმოების პროდუქციას აწარმოებენ.

სურსათის უვნებლობის კონტროლი

პასუხისმგებლობა სურსათის უვნებლობაზე ეკისრება ბიზნეს–ოპერატორს და თავისი საქმიანობის ფარგლებში იგი ვალდებულია უზრუნველყოს სურსათის უვნებლობა წარმოების, გადამუშავებისა და დისტრიბუციის ყველა ეტაპზე.

ბაზარზე განთავსებული სურსათი უნდა აკმაყოფილებდეს სურსათის უვნებლობის მოთხოვნებს. დაუშვებელია მავნე სურსათის ბაზარზე განთავსება, თუ იგი საფრთხეს უქმნის ადამიანის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას. თუ სურსათი მავნეა, ამ სურსათის მთელი პარტია მავნედ მიიჩნევა, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა პარტიის დეტალური შემოწმებისას დადასტურდება, რომ პარტიის დანარჩენი ნაწილი აკმაყოფილებს სურსათის უვნებლობის მოთხოვნებს.

სურსათის უვნებლობის სფეროში სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმებს ადგენს:

- ევროკავშირის რეგულაცია 882/2004 სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების შესახებ სურსათის და ცხოველის საკვების კანონმდებლობით გათვალისწინებულ მოთხოვნებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით⁷
- სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსი
- საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 25 ივნისის დადგენილების მე-2 დანართი - სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში ზედამხედველობის, მონიტორინგისა და სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესი.

7 ევროპარლამენტისა და ევროსაბჭოს 2004 წლის 29 აპრილის რეგულაცია N 882/2004 სახელმწიფო კონტროლთან დაკავშირებით, რომელიც ხორციელდება სურსათსა და ცხოველთა საკვების კანონმდებლობასთან და ცხოველთა ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობის წესებთან შესაბამისობის შემოწმების უზრუნველყოფის მიზნით (REGULATION (EC) No 882/2004 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 29 April 2004 on official controls performed to ensure the verification of compliance with feed and food law, animal health and animal welfare rules)

სურსათის უვნებლობის კონტროლი წარმოადგენს სახელმწიფო კონტროლის ერთ-ერთ სახეს, რომელიც ხორციელდება სურსათის უვნებლობისა და ეტიკეტირების განსაზღვრულ მოთხოვნებთან შესაბამისობის დასადგენად.

სურსათის უვნებლობის სფეროში სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების მექანიზმებია:

საქართველოში სურსათის უვნებლობის სფეროში სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაქვემდებარებული სურსათის ეროვნული სააგენტო.

ინსპექტირება

ინსპექტირება სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმია, რომლის დროსაც ხორციელდება წარმოების, გადამამუშავებისა და დისტრიბუციის ეტაპების ცალკეული ასპექტების გამოკვლევა სანარმოში ვიზიტის საშუალებით.

ინსპექტირება შეიძლება იყოს როგორც **გვეგური**, რომელიც ხორციელდება რისკის შეფასების საფუძველზე განსაზღვრული

პრიორიტეტების მიხედვით შემუშავებული სახელმწიფო კონტროლის წლიური პროგრამის შესაბამისად, ისე **არაგვეგური**, რომელიც ხორციელდება წინასწარი გაფრთხილების გარეშე, დასაბუთებული ეჭვის არსებობის შემთხვევაში.

გვეგური ინსპექტირება მაღალი რისკის სანარმოებში ხორციელდება წელიწადში ერთხელ, ხოლო სხვა სახის სანარმოებში - ორ წელიწადში ერთხელ.

რისკის შეფასება ხორციელდება რამდენიმე კრიტერიუმის მიხედვით, რომლებიც, ძირითადად, მოიცავს პროდუქციის სახეობასა და თავისებურებებს, სანარმო მოცულობას, მონიტორინგის შედეგებს⁸ და ა.შ.

რისკის შეფასების კრიტერიუმები შეიძლება შეიცვალოს საჭიროებიდან გამომდინარე. როგორც წესი, მაღალი რისკის სანარმოებს მიეკუთვნებიან ცხოველური წარმოშობის სურსათის მწარმოებელი ბიზნესოპერატორები, როგორც არის ცხოველთა სასაკლავო და ცხოველური წარმოშობის პროდუქციის (ძეხვი, სოსისი, ლორი, შებოლილი თევზი, ხორცის ნახევარფაბრიკატები, კონსერვები და ა.შ.) მწარმოებელი სანარმოები.

როგორც წესი, ბიზნესოპერატორები, რომლებიც აწარმოებენ მცენარეული წარმოშობის პირველად ან გადამამუშავებულ სურსათს, დაბალი ან საშუალო რისკის სანარმოებს მიეკუთვნებიან.

ინსპექტირების განხორციელებისას სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის მიზნით, მაკონტროლებელ ორგანოს უფლება აქვს:

- შეამოწმოს სურსათის წარმოების ადგილი, სანარმო, სანარმოს მიმდებარე ტერიტორია, სატრანსპორტო საშუალებები, ტექნიკისა და აღჭურვილობის მდგომარეობა და გამოყენების პირობები; ნედლეული, ინგრედიენტები, ნახევარფაბრიკატები, ტექნოლოგიური საშუალებები და სხვა პროდუქტები, რომლებიც გამოიყენება სურსათის დასამზადებლად და სანარმოებლად; მასალები და საგნები, რომლებიც კონტაქტში შედის სურსათთან, სარეცხი და სადებიინფექციო საშუალებები, რომლებსაც იყენებენ ბიზნესოპერატორები თავიანთი ბიზნესის წარმოებისას; ეტიკეტირება, რომელიც ხორციელდება მზა პროდუქციის ეტიკეტზე განთავსებული ინფორმაციის მოთხოვნებთან შესაბამისობის დადგენით და საბოლოო პროდუქტი

⁸ მონიტორინგის შედეგებში იგულისხმება ამა თუ იმ კომპანიის მიერ წარმოებული პროდუქტის საცალო ვაჭრობის დონეზე მაკონტროლებელი ორგანოს მიერ აღებული ნიმუშის ლაბორატორიული ანალიზის შედეგი

- აიღოს ნიმუშები ლაბორატორიული გამოცდისათვის
- გამოითხოვოს საჭირო დოკუმენტები ან სხვა მონაცემები, რომლებიც შეიცავს ინფორმაციას სურსათის შესახებ, გადაიღოს მათი ასლები და გააკეთოს ამონაწერები
- შეამოწმოს პერსონალის ჰიგიენის დამადასტურებელი დოკუმენტები (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)
- შეაფასოს სურსათი ორგანოლექტიკურად
- დარღვევის შემთხვევაში, შეადგინოს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმი.

ყველა ბიზნესოპერატორი ვალდებულია, მაკონტროლებელ ორგანოს ხელი შეუწყოს ინსპექტირების განხორციელების პროცესში.

ინსპექტირებისას დგება შესაბამისობის შეფასების აქტი ორ ეგზემპლარად, რომელთაგან ერთი ეგზემპლარი გადაეცემა ბიზნესოპერატორს, მეორე რჩება მაკონტროლებელ ორგანოში.

შესაბამისობის შეფასების აქტი დადგენილია საქართველოს მთავრობის მიერ ჰიგიენის ზოგადი მოთხოვნების შემოწმების მიზნით (იხ. დანართი 1: შესაბამისობის შეფასების აქტი პირველადი წარმოების ობიექტებში). აღნიშნულ აქტში ჩამოწერილია ყველა ის ჰიგიენური მოთხოვნა, რომელიც უნდა შეამოწმოს მაკონტროლებელი ორგანოს თანამშრომელმა ინსპექტირების დროს. მაკონტროლებელმა ორგანომ უნდა შეამოწმოს **მხოლოდ** აქტით გათვალისწინებული ჰიგიენური მოთხოვნები.

იმ შემთხვევაში, თუ ბიზნესოპერატორი არის მცირე ბიზნესი (წელიწადში 200 ათას ლარამდე ბრუნვით), რომელიც ახორციელებს პროდუქციის საბოლოო მომხმარებლისთვის პირდაპირ მიწოდებას ან მომარაგებას; ასევე, თუ სურსათი მზადდება ტრადიციული მეთოდით⁹ ან თუ საწარმო საქმიანობს მხოლოდ მაღალმთიან რეგიონში¹⁰, მაშინ ასეთი ბიზნესოპერატორების მიმართ გამოიყენება გამარტივებული წესები.

შესაბამისობის შეფასების დადგენის მიზნით ინსპექტირება

გამარტივებული წესით პირველადი წარმოების ობიექტებში ხორციელდება გამარტივებული წესის მოთხოვნების შემოწმების მიხედვით (იხ. დანართი 2: შესაბამისობის შეფასების აქტი ჰიგიენის გამარტივებული წესის მიხედვით პირველადი წარმოების ობიექტებში). მაკონტროლებელმა ორგანომ უნდა შეამოწმოს **მხოლოდ აქტით გათვალისწინებული ჰიგიენის გამარტივებული მოთხოვნები**.

თუ ბიზნესოპერატორი ეთანხმება შემოწმების შედეგებს, მაშინ იგი შესაბამისობის შეფასების აქტში თავის თანხმობას მიუთითებს აქტის სპეციალურ გრაფაში და ხელს აწერს.

იმ შემთხვევაში, თუ ბიზნესოპერატორი არ ეთანხმება შესაბამისობის შეფასების აქტში მოცემულ ინფორმაციას, იგი ამის შესახებ მიუთითებს აქტის სპეციალურ გრაფაში და ხელმოწერით ადასტურებს. ამასთან, ბიზნესოპერატორს შეუძლია მიმართოს სასამართლოს. იმ შემთხვევაში, თუ ადგილი აქვს კრიტიკულ შეუსაბამობას, სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღებამდე, ბიზნესოპერატორი ვალდებულია შეაჩეროს კონკრეტული საწარმოო პროცესი. არაკრიტიკული შეუსაბამობის შემთხვევაში, რეკომენდაციების შესრულება ხდება სასამართლოს შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ. კრიტიკული შეუსაბამობის არსებობისას, თუ სასამართლო გამოიტანს გადაწყვეტილებას ბიზნესოპერატორის სასარგებლოდ, მაკონტროლებელი ორგანო ვალდებულია აუნაზღაუროს ბიზნესოპერატორს კონკრეტული საწარმოო პროცესის შეჩერების შედეგად მიყენებული ზიანი.

ინსპექტირების შედეგად მაკონტროლებელმა ორგანომ შეიძლება დაადგინოს კრიტიკული ან არაკრიტიკული შეუსაბამობა.

არაკრიტიკული შეუსაბამობა არის შეუსაბამობა, რომელიც არ უქმნის პირდაპირ საფრთხეს ადამიანისა და ცხოველის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას და რომლის აღმოფხვრა შესაძლებელია საქმიანობის შეჩერების გარეშე.

კრიტიკული შეუსაბამობა არის შეუსაბამობა, რომელიც მაღალ რისკს

9 ტრადიციული მეთოდი არის სურსათის წარმოება, გადაუშუავება ან/და დისტრიბუცია, აგრეთვე პირველადი წარმოება ისტორიულად ჩამოყალიბებული, თაობიდან თაობისთვის გადაცემული მეთოდების გამოყენებით, ტრადიციული ადგილობრივი ფერმერული მუშაობებისა და სხვა ტრადიციული სამურნეო საქმიანობების ჩათვლით.

10 მაღალმთიან რეგიონად ითვლება დასახლებული ტერიტორია, რომელიც მდებარეობს ზღვის დონიდან 1500 მეტრის სიმაღლეზე და მის ზევით, მაგრამ სხვადასხვა პარამეტრების (მთის ფერდობების და ზეგნების დახრილობა, გეოგრაფიული მდებარეობა, ბუნებრივი გარემო, ეთნოგრაფიული და ეკონომიკური თავისებურებები, სასოფლო-სამურნეო დანიშნულების მიწის სიმცირე და სიმწირე, დემოგრაფიული ტედალობა, გამწვავებული მიგრაციული პროცესები, დაკლილი ტერიტორიების ეკონომიკური თვალსაზრისით დაკარგვის საფრთხე) გათვალისწინებით მისი ქვედა ზღვარი კავკასიონის სამხრეთ ფერდობზე განლაგებულ რაიონებში და აჭარა-გურის მთიანეთში მცირდება 1000 მეტრამდე (გამონაკლის შემთხვევაში – 800 მეტრამდეც კი), ხოლო სამხრეთ საქართველოს მთიან რაიონებში რჩება 1500 მეტრი.

უქმნის ადამიანისა და ცხოველის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას, რაც არის საქმიანობის დროებითი შეჩერების საფუძველი ასეთი სახის შეუსაბამობის აღმოფხვრამდე.

არაკრიტიკული შეუსაბამობის აღმოჩენის შემთხვევაში, ბიზნეს-ოპერატორს, შეუსაბამობის გამოსწორების მიზნით, ეძლევა რეკომენდაციები და გონივრული ვადა მათ შესასრულებლად. ვადა დგინდება ორივე მხარის მონაწილეობით. ვადის გასვლის შემდგომ, მაკონტროლებელი ორგანო ამოწმებს მხოლოდ რეკომენდაციების შესრულების მდგომარეობას და არ ახორციელებს საწარმოს ხელახალ ინსპექტირებას. მაგალითად, თუ საწარმოო ოთახში ფანჯრის მინა არის გატეხილი, ეს წარმოადგენს არაკრიტიკულ შეუსაბამობას, რადგან გატეხილი მინიდან საწარმოო ოთახში შეიძლება მოხვდეს მწერები, მღრღნელები და სხვ. აღნიშნული გარემოება შეიძლება გახდეს სურსათის დაბინძურების წყარო. ჩამტვრეული მინის გამოცვლის ვადა დგინდება ბიზნესოპერატორისა და მაკონტროლებელი ორგანოს თანამშრომლის ურთიერთშეთანხმების საფუძველზე.

თუ რეკომენდაციები არ იქნება შესრულებული, საწარმო ჯარიმდება და ბიზნესოპერატორს ეძლევა ახალი გონივრული ვადა შეუსაბამობის გამოსასწორებლად. განმეორებით შემთხვევაში საწარმო კვლავ ჯარიმდება და ბიზნესოპერატორს შეუჩერდება იმ სურსათის წარმოებისა და რეალიზაციის უფლება, რომელსაც ეხებოდა რეკომენდაციები.

კრიტიკული შეუსაბამობის დადგენის შემთხვევაში ბიზნესოპერატორი ჯარიმდება და მაკონტროლებელი ორგანოს მითითებით აჩერებს საწარმოო პროცესს მანამ, სანამ არ გამოასწორებს კრიტიკულ შეუსაბამობას. მაგალითად, კრიტიკული შეუსაბამობა შეიძლება დადგინდეს საწარმოში, სადაც სურსათის დასამზადებლად გამოიყენება სასმელი წყალი, რომელიც დაბინძურებულია ფეკალიებით. შესაბამისად, საბოლოო სურსათი არის დაბინძურებული და მავნე ადამიანის ჯანმრთელობისათვის. ასეთი შეუსაბამობის არსებობა არ არის გამონეწეული ერთჯერადი ქმედებით (მაგალითად, ადამიანის კონტაქტით სურსათთან) და მისი მყისიერი გამოსწორება შეუძლებელია საწარმოო პროცესის შეჩერების გარეშე. ამიტომ უნდა განხორციელდეს შესაბამისი ქმედება შეუსაბამობის აღმოსაფხვრელად (მაგალითად, სასმელი წყლის მიღების გამოცვლა).

გაცემული რეკომენდაციების შესრულების შემდეგ, ბიზნესოპერატორი უფლებამოსილია, მიმართოს მაკონტროლებელ ორგანოს კონკრეტული საწარმოო პროცესის გაგრძელების თაობაზე. მაკონტროლებელი ორგანო ამოწმებს ბიზნესოპერატორის მიერ

რეკომენდაციების შესრულების მდგომარეობას. თუ დადგინდა, რომ ადგილი აქვს მხოლოდ არაკრიტიკულ შეუსაბამობას ან საქმიანობა სრულად შეესაბამება განსაზღვრულ მოთხოვნებს, ბიზნესოპერატორს უფლება ეძლევა გააგრძელოს საწარმოო პროცესი.

ინსპექტირების განხორციელების შედეგად, მაკონტროლებელი ორგანო გასცემს შესაბამისობის შეფასების უვადო სერტიფიკატს, თუ საწარმოს საქმიანობა სრულად შეესაბამება კანონმდებლობით განსაზღვრულ მოთხოვნებს.

მონიტორინგი

ბაზრის მონიტორინგი არის სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმი, რომლის დროსაც ხორციელდება წინასწარდაგეგმილი დაკვირვებები და გაზომვები განსაზღვრულ მოთხოვნებთან სურსათის შესაბამისობის შესაფასებლად.

მონიტორინგის დროს მაკონტროლებელი ორგანოს თანამშრომელი იღებს პროდუქტის ნიმუშს საცალო ვაჭრობის ობიექტზე. ნიმუში იგზავნება აკრედიტებულ ლაბორატორიაში ანალიზისთვის. მონიტორინგის დროს მოწმდება სურსათის უვნებლობის მაჩვენებლებისა და ეტიკეტის შესაბამისობა განსაზღვრულ მოთხოვნებთან.

მონიტორინგის გეგმა დგება სახელმწიფო კონტროლის წლიური პროგრამის ფარგლებში, რომლის შემუშავებისას გათვალისწინებულია წინა წლებში მოსახლეობაში მოშხამვების, ნაწლავთა ინფექციების, ეპიდემიების, სხვა საკვებისმიერი მასობრივი დაავადების გაჩენის შემთხვევები, საკვების მიკრობიოლოგიური, ქიმიური ან ფიზიკური, ასევე, გარემოს დაბინძურების, მომხმარებელთა მოტყუებისა და შეცდომაში შეყვანის შემთხვევები და მაკონტროლებელი ორგანოს მიერ განხორციელებული საქმიანობის შედარებითი ანალიზი.

გედამხედველობა

გედამხედველობა არის სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმი, რომლის დროსაც ხორციელდება დაკვირვება სურსათის განადგურებაზე, ბაზარზე განთავსების აღკვეთაზე, ბაზრიდან და მომხმარებლისგან გამოთხოვაზე, მითითებების შესრულებაზე.

დოკუმენტური შემოწმება

დოკუმენტური შემოწმება არის სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმი, რომლის დროსაც დამოუკიდებლად, ან სახელმწიფო კონტროლის სხვა მექანიზმებთან ერთად, ხორციელდება დოკუმენტების შემოწმება.

სურსათის ნიმუშის აღება

ნიმუშის აღება არის სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმი, რომელიც შეიძლება განხორციელდეს ინსპექტირების, ზედა-მხედველობის, მონიტორინგის დროს ან დამოუკიდებლად და, რომლის დროსაც ხორციელდება ორგანოლეპტიკური¹¹, მიკრობიოლოგიური, პარაზიტოლოგიური, ტოქსიკოლოგიური, ფიზიკურ-ქიმიური, რადიოლოგიური, დაავადებების ან/და სხვა მაჩვენებლების გამოკვლევა, რათა განისაზღვროს ჯანმრთელობისა და სიცოცხლისათვის მოსალოდნელი რისკი.

ნიმუშს იღებენ ორ ეგზემპლარად, რომელთაგან ერთი იგზავნება ლაბორატორიაში, ხოლო მეორე, რეფერენტული ნიმუშის სახით, ინახება მაკონტროლებელ ორგანოში. ბიზნესოპერატორის მოთხოვნის შემთხვევაში, ნიმუში, ნაცვლად ორისა, შესაძლებელია აღებულ იქნეს სამ ეგზემპლარად, რომელთაგან ერთი რჩება ბიზნესოპერატორთან.

ისეთი სურსათის ნიმუში, რომელიც განკუთვნილია ბაქტერიოლოგიური ან მიკრობიოლოგიური გამოკვლევისათვის, ადგილზე უნდა იქნეს სტერილურად და მოთავსდეს სტერილურ ტარაში ან გაიგზავნოს ლაბორატორიაში თავისი შეფუთვით. ლაბორატორიისთვის გადაცემამდე აუცილებელია ნიმუშის შენახვის სათანადო პირობებისა და ვადების დაცვა.

ნიმუში უნდა შეიფუტოს სუფთა, სითხეგაუმტარ, ჰერმეტიკულად დახურულ ჭურჭელში/მასალაში, ნიმუშის თვისებების შენარჩუნების გათვალისწინებით, და დაილუქოს. ლუქის ან/და შეფუთვის მთლიანობის დარღვევის შემთხვევაში, ნიმუში მიიჩნევა უვარგისად.

ნიმუშის დალუქვისას, ბიზნესოპერატორის ხელმძღვანელის ან წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირის მოთხოვნის საფუძველზე, დასაშვებია ნიმუშის შეფუთვაზე დატანილ იქნეს მისი ხელმოწერა ან კომპანიის ბეჭედი.

მნიშვნელოვანია, რომ მესამე ნიმუში, რომლის აღებაც და დატოვებაც შეიძლება მოითხოვოს ბიზნესოპერატორმა, მას შეუძლია თავად გამოიკვილოს შესაბამის ლაბორატორიაში, თუ ეჭვი ეპარება მაკონტროლებელი ორგანოს მიერ გაგზავნილი ნიმუშის გამოკვლევის შედეგების სისწორეში.

ნიმუშის აღების წესი მნიშვნელოვანია იმდენად, რამდენადაც მისი ლაბორატორიული გამოცდის შედეგი შეიძლება გახდეს საწარმოო პროცესის შეჩერებისა და ბიზნესოპერატორის დაჯარიმების საფუძველი. ეს მოხდება, თუ სურსათი მიჩნეული იქნება მავნებლად და იგი პირდაპირ საფრთხეს უქმნის ადამიანის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას, ხოლო ამ საფრთხის სათანადო დონემდე შემცირება ან აღმოფხვრა შეუძლებელია კონკრეტული საწარმოო პროცესის დროებით შეჩერების გარეშე.

თუ ლაბორატორიული გამოცდის საფუძველზე სურსათი მიიჩნევა მავნებლად, მას გაანადგურებს თავად ბიზნესოპერატორი, ორმხრივი თანამშრომლობის შედეგად დადგენილი პირობების დაცვით.

სახელმწიფო კონტროლის განხორციელებისას ან რისკის ანალიზის შედეგად მოპოვებული სამენარჩეო საქმიანობასთან დაკავშირებული ინფორმაცია არის კონფიდენციალური, გარდა კანონით განსაზღვრული შემთხვევებისა. უფლებამოსილმა მოხელემ, ასევე, არ უნდა გაავრცელოს საეჭვო, გადაუმოწმებელი ან/და მცდარი ინფორმაცია.

სურსათში პესტიციდების ნარჩენების დასაშვები მაქსიმალური ზღვარი

სურსათში პესტიციდების ნარჩენების დასაშვებ მაქსიმალურ ზღვარს ადგენს ევროპარლამენტისა და ევროსაბჭოს რეგულაცია 396/2005. მისი განსაზღვრებით, საჭიროზე მეტი რაოდენობით გამოყენებული პესტიციდები საფრთხეს უქმნის ადამიანის ჯანმრთელობას და სიცოცხლეს, ვინაიდან ზედმეტად გამოყენებული პესტიციდი სურსათში აისახება როგორც ნარჩენი, რომელიც წარმოადგენს საფრთხეს სურსათის მომხმარებლებისათვის.

11 ორგანოლეპტიკურ მაჩვენებლებს განეკუთვნება პროდუქტის გემო, ფერი, სუნი, კონსისტენცია და სხვ.

რეგულაციით დადგენილია მცენარეთა დაცვის საშუალებებით გამოწვეული ნარჩენების მაქსიმალური ზღვრები, რომელიც ვრცელდება მთელ ევროკავშირის ბაზარზე და საერთოა მისი ყველა წევრისათვის.

პესტიციდების ნარჩენები გულისხმობს ნარჩენს, მათ შორის, აქტიურ ნივთიერებას, მეტაბოლიტებს, აქტიური ნივთიერების რეაქტიულ ან/და დანაწევრებულ პროდუქტს, ხოლო მისი მაქსიმალური დასაშვები ზღვარი წარმოადგენს პესტიციდის ნარჩენის დადგენილ კონცენტრირებულ/ერთობლივ დონეს საკვებში ან საკვებზე.

თუ რეგულაციის დანართი I-ით გათვალისწინებული სურსათი, რომლისთვისაც დადგენილია მაქსიმალური დასაშვები ზღვრები, არ აკმაყოფილებს დანართი II-ით და დანართი III-ით განსაზღვრულ ნარჩენების მაქსიმალურ ზღვარს, მაშინ ის არ შეიძლება განთავსდეს ევროპის ბაზარზე. ასევე დაუშვებელია მისი გადამუშავება ან განზავების მიზნით შერევა იმავე ან სხვა სურსათთან. თუ დანართი II-ით და დანართი III-ით არ არის განსაზღვრული კონკრეტული მაქსიმალური ზღვარი, ან დანართი IV-ით არის დადგენილი აქტიური ნივთიერება, მაშინ იგი შეადგენს 0,01 მგ.-ს 1 კგ. სურსათში.

პირველადი წარმოების სექტორში, მოსავლის აღების შემდგომ, დასაშვებია სურსათის ფუმიგანტებით დამუშავების შედეგად აქტიური ნივთიერების ზღვრული დონის გადაჭარბება, თუ ასეთი სურსათი არ იქნება მოხმარებული მოკლე დროში. ამას გარდა, უნდა არსებობდეს კონტროლის სისტემა, რომ ასეთი სურსათი არ მიეწოდოს საბოლოო მომხმარებელს მანამ, სანამ ნარჩენების დონე არ მოექცევა დადგენილ ფარგლებში. ასეთ შემთხვევაში აუცილებელია წვერი ქვეყნებისა და ევროკომისიის ინფორმირება.

თუ გადამუშავებული და განზავებული სურსათისთვის არ არის დადგენილი ზღვარი, მაშინ ეს იგივეა, რაც ნედლეულისათვის, იმის გათვალისწინებით, რა ცვლილებებსაც განიცდის პესტიციდების ნარჩენები გადამუშავებისას და განზავებისას. მაგალითად, თუ ვაშლში აქტიური ნივთიერების, Mancozeb-ის (Dithiocarbamate-ის ჯგუფის Maneb-ისა და Zineb-ის კომბინაციის არასინთეტიკური ფუნგიციდი, რომელიც გამოიყენება მრავალი სოკოვანი დაავადების წინააღმდეგ) მაქსიმალური დასაშვები ზღვარია 5 მგ., ხოლო ვაშლში მისი შემადგენლობა აჭარბებს ამ დასაშვებ ზღვარს (მაგ. შეადგენს 6 მგ.-ს), მისი გამოყენება დასაშვებია ჯემის დასამზადებლად, თუ ჯემის მისაღებად საჭირო დამუშავების შედეგად საბოლოო სურსათში აქტიური ნივთიერება შემცირდება 5 მგ.-მდე (მაგალითად, თერმული დამუშავების შედეგად).

პესტიციდების ნარჩენების სახელმწიფო კონტროლი

სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება პესტიციდების ნარჩენების დასაშვები მაქსიმალური ზღვრის მიმართ არის სავალდებულო ევროკავშირის წვერი ყველა ქვეყნისათვის. ასეთი კონტროლი უნდა მოიცავდეს ნიმუშების აღებას და კვლევას. კვლევის დროს უნდა დადგინდეს პესტიციდის სახეობა და მისი შესაბამისი ნარჩენის დონე სურსათში. ასეთი კონტროლი, ასევე, შეიძლება ხორციელდებოდეს მომხმარებლებისთვის სურსათის მიწოდების ადგილებში.

ევროკავშირის ყველა ქვეყანამ, სახელმწიფო კონტროლის ადრე განხორციელებული პროგრამების შედეგების გათვალისწინებით, უნდა აიღოს საკმარისი რაოდენობის ნიმუშები, რათა შედეგები განზოგადდეს მთელი ბაზრის მიმართ. ლაბორატორიები, რომლებიც ახორციელებენ პესტიციდების ნარჩენების ანალიზს, უნდა მონაწილეობდნენ ევროკომისიის მიერ ორგანიზებულ შესაბამისობის დადგენის ტესტირებაში.

პესტიციდების ნარჩენებთან დაკავშირებით ევროკავშირის წევრმა ქვეყნებმა უნდა განახორციელონ ყოველწლიურად განახლებადი მრავალწლიანი კონტროლის პროგრამა, რომელიც დაფუძნებული უნდა იყოს რისკის შეფასების კრიტერიუმებზე.

პესტიციდების ნარჩენების დასაშვები მაქსიმალური ზღვარი სურსათის სახეობების მიხედვით

სურსათში პესტიციდების ნარჩენების დასაშვები მაქსიმალური ზღვარი სურსათის ცალკეული სახეობისათვის, რომელიც განსაზღვრულია რეგულაციის დანართი I-ით, დადგენილია ცალკეული აქტიური ნივთიერების მიხედვით. შესაბამისად, დანართით გათვალისწინებული ინფორმაცია არის მატრიქსული და კომპლექსური, რომელიც ანბანის მიხედვით დალაგებული აქტიური ნივთიერებებისთვის ადგენს კონკრეტული სურსათის სახეობის ან მისი ჯგუფის დასაშვებ ზღვრულ ნორმას.

იმის დასადგენად, თუ პესტიციდების ნარჩენების რა ზღვრული ნორმებია დაშვებული, მაგალითად, ვაშლისათვის, გამოყენებული უნდა იყოს რეგულაციის დანართები II და III. ყველა განსაზღვრული აქტიური ნივთიერებისთვის ნარჩენების ზღვრული დონე დადგენილია

1 მგ.-ის ოდენობით 1 კგ-ზე. ვაშლისათვის დადგენილი პესტიციდების ნარჩენების მაქსიმალური ზღვრული ნორმა, 457 აქტიური ნივთიერების მიმართ, იხილეთ ამ დოკუმენტის დანართ 3-ში.

იმის გათვალისწინებით, რომ თავად რეგულაცია არის საკმაოდ კომპლექსური და მასში შეტანილია მრავალი ცვლილება, რეკომენდებულია, რომ ბიზნესოპერატორებმა გამოიყენონ ევროკომისიის პესტიციდების ბაზა, რომელიც მოიცავს რეგულარულად განახლებად ინფორმაციას სურსათის სახეობების, პესტიციდების ნარჩენებისა და მათი მაქსიმალური ზღვრული დონეების შესახებ. ამასთან, ბაზა საშუალებას იძლევა, საჭირო ინფორმაციის ადვილად მიკვლევადობის მიზნით, მონაცემები გაიფილტროს როგორც სურსათის სახეობების, ასევე პესტიციდების აქტიური ნივთიერებების მიხედვით.

ევროკავშირის პესტიციდების ბაზა განთავსებულია შემდეგ ელექტრონულ მისამართზე: http://ec.europa.eu/sanco_pesticides

საბაჟო და სატარიფო რეგულაციები

რა შეიცვლება საბაჟო პროცედურებში?

DCFTA ითვალისწინებს საქართველოს საბაჟო სისტემაში ევროკავშირში მოქმედი სისტემის მსგავსი საბაჟო პროცედურების დანერგვას. მიზანი საქართველოსა და ევროკავშირის ბიზნესის წარმომადგენლებისთვის ერთნაირი საბაჟო რეგულირების გარემოს შექმნაა, რომელიც საქართველოს მენარჩევებს მისცემს საშუალებას მინიმუმამდე შეამცირონ დანახარჯები საქონლის ექსპორტისას.

მთლიანობაში, პროცესი ოთხნობიანი და მას საქართველოს მთავრობა ეტაპობრივად განახორციელებს, კერძოდ:

- 2016 წლიდან ძალაში შევა ახალი საბაჟო კოდექსი, რომელიც შესაბამისობაში იქნება ევროპულ კოდექსთან, ხოლო 2016-2017 წლებში მიიღება მეორადი კანონმდებლობა
- ტრანზიტის საბაჟო პროცედურისას, საქართველოს საბაჟოს მიერ გაცემული სატრანზიტო დოკუმენტაცია და გარანტია იმოქმედებს როგორც ევროკავშირში, ისე შვეიცარიაში, ნორვეგიასა და თურქეთში. გადაზიდვები ვალდებულნი აღარ იქნებიან, განმეორებით მოიპოვონ გარანტია ან ტრანზიტის ქვეყნის საბაჟოსთვის გააფორმონ დამატებითი დოკუმენტები საქონლის საქართველოს ტერიტორიიდან დანიშნულების ადგილამდე გატანის შესახებ
- იმ შემთხვევაში, თუ საზღვარზე შეიქმნება სადავო სიტუაცია, ევროკავშირის საბაჟო სტრუქტურები გაატარებენ ყველა საჭირო ღონისძიებას, რათა მოხდეს საქონლის დროული გაშვება, ხოლო გადასახდევლების გადახდა გადავადდება და დაექვემდებარება კანონით გათვალისწინებულ გადახდის უზრუნველყოფელ ღონისძიებებს. საჭიროების შემთხვევაში, საქონლის გაშვებისათვის ბისნესოპერატორმა უნდა წარადგინოს გარანტია, როგორცაა თავდებობა ან დეპოზიტი
- აღარ იქნება სავალდებულო საბაჟო ბროკერების გამოყენება, გადაზიდვისწინა შემოწმების ან დანიშნულების ადგილზე შემოწმების ჩატარება
- მოსაკრებლებისა და გადასახდევლების დაკისრება მოხდება მხოლოდ იმპორტიორის მოთხოვნის საფუძველზე იმ შემთხვევაში, თუ ის მოითხოვს საბაჟო კანონმდებლობით განსაზღვრული სამუშაო პირობების, საათებისა და ადგილებისაგან განსხვავებული პირობებით მომსახურების განწევას. ამ შემთხვევაში, მოსაკრებლებისა და გადასახდევლების
  - ოდენობა არ გადააჭარბებს მინორდებული მომსახურების ხარჯებს
  - გამოთვლა არ განხორციელდება ადვალორულ პრინციპზე დაყრდნობით, ანუ არ იქნება დაკავშირებული საქონლის საინვოისო ღირებულებასთან
  - ახალი სახით დაწესება არ მოხდება მანამ, სანამ აღნიშნული ინფორმაცია საჯაროდ არ გამოქვეყნდება.

საბაჟო ვალდებულებებთან დაკავშირებული დოკუმენტაციის შენახვის ვადა იქნება 3 წელი, ნაცვლად 6 წლისა.

ასოცირების შესახებ შეთანხმების მიხედვით, 2016 წლისთვის დაინერგება **“უფლებამოსილი ეკონომიკური ოპერატორის”** ინსტიტუტი. აღნიშნული სტატუსი მიენიჭება საქართველოს ექსპორტიორებს, რომლებიც დააკმაყოფილებენ განსაზღვრულ პირობებს. მისი საშუალებით, ისინი ნაკლები კონტროლის გარეშე,

უფრო სწრაფად და იაფად მოახერხებენ ევროკავშირში ექსპორტისას საბაჟო პროცედურების განხორციელებას. კრიტერიუმები, ამჟამად შემუშავების პროცესშია და საბოლოო სახით, სავარაუდოდ, 2016 წელს გახდება ცნობილი, თუმცა გასათვალისწინებელია, რომ ისინი საკმაოდ მკაცრი იქნება. აღნიშნული სტატუსის მიღებისთვის, იარსებებს შემდეგი ზოგადი პირობები:

- ბიზნესოპერატორმა უნდა აწარმოოს კომერციული და სატრანსპორტო დოკუმენტაციის სრული აღრიცხვა და ბოლო 3 წლის განმავლობაში მას არ უნდა ერიცხებოდეს საბაჟო/საგადასახადო დარღვევა
- ბიზნესოპერატორმა, საჭიროების შემთხვევაში, უნდა დაადასტუროს გადახდისუნარიანობა და არ უნდა იყოს გაკოტრების რეჟიმში
- ბოლო 3 წლის განმავლობაში მის ანგარიშზე არ უნდა ირიცხებოდეს საგადასახადო ან საბაჟო დავალიანება
- ექსპორტიორს უნდა გააჩნდეს საკმარისი ფინანსური რესურსები საკუთარი ვალდებულებების შესასრულებლად, რასაც დაადასტურებს კომპანიის ფინანსური დოკუმენტაციით (საბანკო ამონაწერი, აუდიტორული შემოწმების დასკვნით და სხვ.)
- ბიზნესოპერატორი და მისი ინფრასტრუქტურა უნდა აკმაყოფილებდეს საბაჟოსთან დაკავშირებულ უსაფრთხოებისა და დაცვის სტანდარტებს. მაგალითად, საწყობი, რომელიც არ კონტროლდება საბაჟო ორგანოების მიერ, უნდა იყოს საიმედოდ დაცული. აღნიშნული წინაპირობა ყოველი სექტორისთვის განსხვავებულია თავისი სპეციფიკიდან გამომდინარე, ამიტომ ბიზნესოპერატორი, სტატუსის მიღების თაობაზე განაცხადის გაკეთებამდე, შემოსავლების სამსახურისგან მიიღებს ინფორმაციას მის სფეროში არსებული უსაფრთხოების სტანდარტების თაობაზე.

უფლებამოსილი ეკონომიკური ოპერატორის სერტიფიკატი ბიზნეს-სუბიექტზე გაიცემა მემომოყვანილი კრიტერიუმების მიხედვით მისი კომპანიის სრული აუდიტის შემდეგ. მისი მიღების შემთხვევაში, ექსპორტიორი გაცილებით სწრაფად და მარტივად გაივლის საბაჟო პროცედურებს, ნაკლები ფიზიკური და დოკუმენტური კონტროლის ხარჯზე, ხოლო იმპორტის დროს ტვირთის ფიზიკური დათვალიერების შესახებ წინასწარ მიიღებს შეტყობინებას.

თუ საზღვარზე დადგება ტვირთის ფიზიკური შემოწმების აუცილებლობა, უფლებამოსილი ეკონომიკური ოპერატორი ჩადგება უპირატეს მდგომარეობაში. მას, ასევე, მიეცემა შემოწმების ადგილის არჩევის შესაძლებლობა.

რა შემთხვევაში გათავისუფლდება საქართველოში წარმოებული პროდუქცია საბაჟო გადასახადისგან?

DCFTA-ის ყველაზე მთავარი შედეგი არის ის, რომ საქართველოში წარმოებული საქონელი ევროკავშირში შესვლის დროს თავისუფლდება საბაჟო გადასახადისგან. თუმცა არსებობს რამდენიმე ასპექტი, რომლებსაც ექსპორტიორებმა ყურადღება უნდა მიაქციონ.

ევროკავშირში იმპორტისას საბაჟო გადასახადი საქართველოში წარმოებული საქონელზე გაუქმდება. გამოწვევის წარმოადგენს მხოლოდ **ნიორი** (ახალი ან გაცივებული), რომელზეც საბაჟო გადასახადი გაუქმდება წლიური კვოტის - 220 ტონის - ფარგლებში. თუ საქართველოდან ქართული ნივრის ექსპორტი ევროკავშირში აღნიშნულ წლიურ კვოტას გადააჭარბებს, იმპორტისას გამოიყენება უპირატესი ხელშეწყობის რეჟიმის შესაბამისი საბაჟო გადასახადის განაკვეთი.

ამასთან, საქართველოს ექსპორტიორებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ პროდუქციის ნაწილზე ევროკავშირის მიერ დაწესებულია ე.წ. „შესვლის ფასი“, ანუ ეს პროდუქტები ექვემდებარება საბაჟო გადასახადის გადახდას გარკვეულ პირობებში. აღნიშნული რეგულაცია, საქართველოს შემთხვევაში, ეხება მხოლოდ 28 დასახელების საქონლის ჯგუფს, რომლებიც მოცემულია შემდეგ ცხრილში:

1	კომიდორი (ახალი ან გაცნივებული)	07020000
2	კიტრი (ახალი ან გაცნივებული)	07070005
3	არტიშოკი (ახალი ან გაცნივებული)	07099100
4	ყაბაყი (ახალი ან გაცნივებული)	07099310
5	ფორთოხალი ტკბილი (ახალი)	08051020
6	კლემენტინები	8052010
7	მონრეალი და სატსუმა	08052030
8	მანდარინები და ვილკინგები	08052050
9	ტანჟერინები	8052070
10	ტანჟერინები, ORTANIKUES და MALAQUINAS ციტრუსის ჰიბრიდები	08052090
11	ლიმონი (Citrus limon, Citrus limonum)	08055010
12	სუფრის ჯიშების ყურძენი (ახალი)	08061010
13	ვაშლი (ახალი, გარდა 16 სექტემბრიდან 15 დეკემბრამდე)	08081080
14	მსხალი (ახალი, გარდა პერი (მსხლის სიღრმი) ნაყარი სახით 1 აგვისტოდან 31 დეკემბრამდე)	08083090
15	ბარბარი (ახალი)	08091000
16	მჟავა ალუბალი (ახალი)	08092100
17	ბალი (ალუბლის გარდა, ახალი)	08092900
18	ნექტარინები (ახალი)	08093010
19	ატამი (ნექტარინების გარდა, ახალი)	08093090
20	ქლიავი (ახალი)	08094005
21	ყურძნის ნვენი (ყურძნის ტკბილის ჩათვლით), დაუდუღებელი, ბრიქსის რიცხვით არაუმეტეს 30-ისა 20°C-ზე, ღირებულებით 100 კგ-ზე 18€-ზე მეტი შაქრის ან სხვა დამატკბობელი ნივთიერების დამატებით ან მათ გარეშე (გარდა სკირტის შემცველობით)	20096110
22	ყურძნის ნვენი (ყურძნის ტკბილის ჩათვლით), დაუდუღებელი, ბრიქსის რიცხვით 67-ზე მეტი 20°C-ზე, ღირებულებით 100 კგ-ზე 22€-ზე მეტი შაქრის ან სხვა დამატკბობელი ნივთიერების დამატებით ან მათ გარეშე (გარდა სკირტის შემცველობით)	20096919
23	ყურძნის ნვენი (ყურძნის ტკბილის ჩათვლით), დაუდუღებელი, ბრიქსის რიცხვით 30-ზე მეტი 20°C-ზე, ღირებულებით 100 კგ-ზე 18€-ზე მეტი შაქრის ან სხვა დამატკბობელი ნივთიერების დამატებით ან მათ გარეშე (გარდა სკირტის შემცველობით)	20096951
24	ყურძნის ნვენი (ყურძნის ტკბილის ჩათვლით), დაუდუღებელი, ბრიქსის რიცხვით 30-ზე ნაკლები, მაგრამ არანაკლებ 67-სა 20°C-ზე, ღირებულებით 100 კგ-ზე 18€-ზე მეტი შაქრის ან სხვა დამატკბობელი ნივთიერების დამატებით ან მათ გარეშე (გარდა კონსენტირებულია და სკირტის შემცველობით)	20096959
25	ყურძნის ტკბილი, დაუდუღებელი, კონსენტირებული, 22-ი თავის მე-7 დამატებითი შენიშვნის მსაბამისად, სიმკვრივით 1,33 გ/სმ ³ ან ნაკლები 200°C ტემპერატურაზე და სკირტის ფაქტობრივი კონსენტირაციით არა უმეტეს 1მოს.%-ისა (გარდა ყურძნის ტკბილისა, რომლის დუღილი შეჩერებულ იქნა დუღილის პროცესში სკირტის დამატებით)	22043092

26	ყურძნის ტკბილი, დაუდუღებელი, არაკონსერვირებული, სიმკვრივით 1,33 გ/სმ ³ ან ნაკლები 200°C ტემპერატურაზე და სპირტის ფაქტობრივი კონცენტრაციით არა უმეტეს 1მლ.%-ისა და არანაკლებ 0,5 მლ.%-ზე ნაკლები (ბარდა ყურძნის ტკბილისა, რომლის დუღილი შეჩერებულ იქნა დუღილის პროცესში სპირტის დამატებით)	22043094
27	ყურძნის ტკბილი, დაუდუღებელი, კონსერვირებული 22-ი თავის მე-7 დამატებითი შენიშვნის შესაბამისად, სიმკვრივით 1,33 გ/სმ ³ -ზე მეტი 200°C ტემპერატურაზე და სპირტის ფაქტობრივი კონცენტრაციით არა უმეტეს 1მლ.%-ისა და 0,5მლ.%-ზე ნაკლები (ბარდა ყურძნის ტკბილისა, რომლის დუღილი შეჩერებულ იქნა დუღილის პროცესში სპირტის დამატებით)	22043096
28	ყურძნის ტკბილი, დაუდუღებელი, არაკონსერვირებული, სიმკვრივით 1,33 გ/სმ ³ -ზე მეტი 200°C ტემპერატურაზე და სპირტის ფაქტობრივი კონცენტრაციით არა უმეტეს 1მლ.%-ისა და 0,5მლ.%-ზე ნაკლები (ბარდა ყურძნის ტკბილისა, რომლის დუღილი შეჩერებულ იქნა დუღილის პროცესში სპირტის დამატებით)	22043098

ჩამოთვლილი პროდუქტების ევროკავშირში შეტანისას იმპორტიორი გადაიხდის საბაჟო გადასახადს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ საქართველოში წარმოშობილი პროდუქციის საინვოისო ღირებულება ევროკავშირის მიერ დადგენილ ფასზე დაბალი იქნება. თუ ეს ფასი დაწესებულ ზღვარზე მაღალია, პროდუქცია თავისუფლდება ყოველგვარი გადასახადისგან. ასევე, აღსანიშნავია, რომ ადვალორული გადასახადი საქართველოსთვის გაუქმებულია (იხ. დეტალური ახსნა ქვემოთ).

ენ. „ბაზარზე შესვლის ფასს“, სტატისტიკურ ნომენკლატურას და ერთიან საბაჟო ტარიფს განსაზღვრავს ევროკომისიის რეგულაცია (EU) 927/2012, სადაც მოცემულია თითოეულ პროდუქტზე არსებული ზღვრები და შესაბამისი საბაჟო გადასახადი სემონების მიხედვით. ქვემოთ განხილულია 2 მაგალითი:

მაგალითი 1: ვაშლი - „შესვლის ფასის“ მოქმედების წესი

დავუშვათ, ქართულ კომპანიას სურს საქართველოში მოყვანილი ვაშლის ევროკავშირში ექსპორტი. გემომოყვანილ ცხრილში ჩანს, რომ აღნიშნული პროდუქტი „შესვლის ფასის“ რეგულაციას ექვემდებარება და ის სემონის მიხედვით იცვლება. იმისთვის, რომ ექსპორტიორმა წინასწარ განსაზღვროს, დაექვემდებარება თუ არა აღნიშნული საქონლის შეტანა საბაჟო გადასახადს, მან უნდა იხილოს ევროკომისიის რეგულაცია N(EU)927/2012 და მოძებნოს მასში ვაშლი:

CHAPTER 7

EDIBLE VEGETABLES AND CERTAIN ROOTS AND TUBERS

0808	Apples, pears and quinces, fresh:	
0808 10	- Apples:	
0808 10 10	- - Cider apples, in bulk, from 16 September to 15 December	7.2 MIN 0,36 €/100 kg/net
0808 10 80	- - Other	(¹)

0808 10 10 - სიდრის ვაშლზე (მაგალითად, ანტონოვკა) 16 სექტემბრიდან 15 დეკემბრამდე მოქმედებს ადვალორული გადასახადი - ღირებულების 7,2%, თუმცა ეს გადასახადი საქართველოსთვის, როგორც შემოთ აღინიშნა, გაუქმებულია.

0808 10 80 - ვაშლის დანარჩენი სახეობებისთვის უნდა ვიხილოთ იმავე რეგულაციის დანართი 2, რომლის სიაც საკმაოდ გრძელია და ტარიფიც ყოველი სემონისთვის სხვადასხვაა. განვიხილოთ, პერიოდი 1 იანვარი - 14 თებერვალი:

0808 10	- Apples:	
0808 10 80	- - Other:	
	- - - From 1 January to 14 February:	
	- - - With an entry price per 100 kg net weight of:	
	- - - Not less than € 56,8	8,4 + 7,1 €/100 kg/net
	- - - Not less than € 53,7 but less than € 56,8	8,4 + 7,1 €/100 kg/net
	- - - Not less than € 54,5 but less than € 55,7	8,4 + 7,1 €/100 kg/net
	- - - Not less than € 53,4 but less than € 54,5	8,4 + 7,1 €/100 kg/net
	- - - Not less than € 52,3 but less than € 53,4	8,4 + 4,5 €/100 kg/net
	- - - Less than € 52,3	8,4 + 23,8 €/100 kg/net

ზოგადად, „შესვლის ფასი“ ორი კომპონენტისგან შედგება: ადვალორული (პროცენტული) გადასახადი და სპეციფიკური ტარიფი. ქართული წარმოშობის მქონე პროდუქტებზე ადვალორული გადასახადი გაუქმებულია.

1 იანვრიდან 14 თებერვლამდე (იხ. ცხრილი) ვაშლზე არსებობს შესვლის ფასი - 1 ტონაზე 568 ევრო, რაც იმას ნიშნავს, რომ, თუ ვაშლის საიმპორტო ღირებულება აღემატება 1 კგ-ზე 0,57 ევროს, ის თავისუფლდება ყოველგვარი საბაჟო გადასახადისგან, რადგან არსებული ადვალორული გადასახადი 4% ქართულ ვაშლზე 0-ის ტოლია. თუ ვაშლის ღირებულება იმავე პერიოდში ტონაზე 557 ევროსა და 568 ევროს შორისაა, იმპორტიორს ყოველ კგ-ზე 0,011 ევროს გადახდა მოუწევს. ხოლო ადვალორული გადასახადი, როგორც წინა შემთხვევაში, 6,4%-ის ოდენობით გაუქმებულია.

მაგალითი 2: ატამი - „შესვლის ფასის“ მოქმედების წესი

იგივე პრინციპი მოქმედებს, მაგალითად, ატმის შემთხვევაშიც. მისი სასაქონლო კოდია 0809 30 და იყოფა ორ ჯგუფად: 0809 30 10 - ნექტარინები 0809 30 90 - ატმის სხვა დანარჩენი ჯიშები

0809 30	-- Peaches, including nectarines:	
0809 30 10	-- Nectarines	(f)
0809 30 90	-- Other	(f)

აქაც საჭიროა ვიხილოთ დანართი 2, სადაც ატმის ყველა ჯიშისთვის (გარდა ნექტარინებისა) მოქმედებს შემდეგი წესები:

0809 30 90	-- Other:	
	-- From 1 January to 10 June	~~7.6~~
	-- From 11 to 20 June:	
	-- With an entry price per 100 kg net weight of:	
	-- Not less than € 88.3	~~7.6~~
	-- Not less than € 86.5 but less than € 88.3	~~7.6~~ + 1.8 €/100 kg net
	-- Not less than € 84.8 but less than € 86.5	~~7.6~~ + 3.5 €/100 kg net
	-- Not less than € 83 but less than € 84.8	~~7.6~~ + 5.3 €/100 kg net

მაგალითად, 1 იანვრიდან 10 ივნისამდე არსებობს ადვალორული გადასახადი 17,6%-ის ოდენობით, რომელიც საქართველოსთვის გაუქმებულია. თუ საიმპორტო ფასი 1 ტონა ატამზე, 11-დან 20 ივნისის ჩათვლით, 883 ევროზე მეტია, ის თავისუფალია ყოველგვარი საბაჟო გადასახადისგან. ხოლო თუ ფასი იმავე პერიოდში 865 ევროსა და 883 ევროს შორისაა, მაშინ იმპორტიორს მხოლოდ 0,018 ევროს გადახდა მოუწევს 1 კგ ატამზე.

წარმოშობის კუმულაცია

საქართველომ და ევროკავშირმა თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმებაში შეიტანეს ქართველი მენარმეებისათვის საინტერესო კიდევ ერთი პუნქტი, რომელსაც **დიაგონალური კუმულაციის პრინციპი** ეწოდება და მოიცავს ევროკავშირის, საქართველოსა და თურქეთს.

შეთანხმების მიხედვით, საქართველოში წარმოებული საქონელი შეძლებს წარმოშობის სერტიფიკატის (EUR.1) მიღებას, თუ მასში, ქართული წარმოშობის მქონე ნედლეულის გარდა, ასევე გამოყენებულია ევროკავშირის ან/და თურქული წარმოშობის მქონე მასალებიც. გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ აღნიშნული წესი ძალაშია მხოლოდ თურქული წარმოშობის მქონე იმ მასალებთან, რომლებსაც მიღებული აქვთ წარმოშობის სერტიფიკატი EUR.1. ასევე თურქული მასალებით დამზადებული პროდუქტი ჩაითვლება ქართულად, თუ საქართველოში შექმნილი დამატებითი ღირებულება აღემატება გამოყენებული თურქული მასალების ღირებულებას.

ამრიგად, თურქული და ქართული მასალები გაუთანაბრდება ერთმანეთს წარმოშობის განსაზღვრის კონტექსტში. ქართულ კომპანიას ექნება საშუალება საქონლის წარმოებაში გამოიყენოს თურქული ნედლეული და კვლავინდებურად ისარგებლოს ევროკავშირთან თავისუფალი სავაჭრო სივრცით.

მაგალითი

თუ საქართველოში მდებარე კომპანია გამოუშვებს ჩურჩხელას, მას მიენიჭება EUR.1 სერტიფიკატი (ანუ ისარგებლებს საბაჟო შეღავათებით) იმ შემთხვევაშიც კი, თუ მას ნედლეულის სახით, მაგალითად, გამოყენებული აქვს ევროკავშირში ან/და თურქეთში წარმოებული პროდუქტი, რომელსაც ასევე გააჩნია EUR.1 სერტიფიკატი.

ჯერჯერობით, აღნიშნული წესი ძალაში არ არის შესული, ვინაიდან მოლაპარაკებები თურქულ მხარესთან ჯერ კიდევ მიმდინარეობს, თუმცა წინასწარი კონსულტაციები უკვე განხორციელდა და რეგულაცია უახლოეს მომავალში უნდა ამოქმედდეს.

გაყალბების სანინალმდეგო მექანიზმი

DCFTA, ასევე ითვალისწინებს გაყალბების სანინალმდეგო მექანიზმს, რომელსაც ექვემდებარება **სოფლის მეურნეობისა და კვების გადამამუშავებელი პროდუქციის 277 სატარიფო ხაზი**. მისი არსი მდგომარეობს შემდეგში:

თუ გაყალბების სანინალმდეგო მექანიზმს დაქვემდებარებული ერთი ან მეტი პროდუქტის იმპორტი წლის განმავლობაში მიაღწევს ფიქსირებული რაოდენობის 70%-ს, ევროკავშირი ატყობინებს საქართველოს კონკრეტული პროდუქტის იმპორტის მოცულობის შესახებ. საქართველოს ეძლევა შესაძლებლობა, წარუდგინოს ევროკავშირს დასაბუთება (მაგალითად, წარმოების მოცულობის გაზრდა, უხვმოსავლიანობა და სხვ.) იმპორტის შესაძლო გადაჭარბების

შესახებ. ეს შეიძლება იყოს, მაგალითად, წარმოების მოცულობის გაზრდა, უხვმოსავლიანობა და ა.შ. ასეთ შემთხვევაში, საქართველოს შეუძლია განახორციელოს მექანიზმით გათვალისწინებულ რაოდენობაზე მეტი ოდენობის პროდუქციის იმპორტი ევროკავშირში საბაჟო გადასახადის გარეშე. იმ შემთხვევაში, თუ ეს იმპორტი მიაღწევს მითითებული რაოდენობის 100%-ს და, იმავდროულად, არ არსებობს საქართველოს მხრიდან წარდგენილი საფუძვლიანი დასაბუთება, ევროკავშირს შეუძლია დროებით შეაჩეროს პრეფერენციული რეჟიმი შესაბამის პროდუქტებზე.

გაყალბების სანინალმდეგო მექანიზმს დაქვემდებარებული პროდუქტები და მათი ზღვრული დონე შემდეგნაირად გამოიყურება:

საქონლის, ღორის და ცხვრის ხორცი	ფრინველის ხორცი	რძის ნაწარმი	კვერცხი ნაჭუჭი	მელანჟი და ალბუმინები
				
4 400 ტ	550 ტ	1 650 ტ	6 600 ტ	330 ტ
სოკოები	მარცვლოვნები	ალაო და ხორბლის წებოვანა	სახამებლები	შაქარი
				
220 ტ	200 000 ტ	330 ტ	550 ტ	8 000 ტ
ანაცერი, ქათო და სხვა ნარჩენები	შაქრიანი სიმინდი	შაქარი დამუშავებული	გადამამუშავებელი მარცვლეული	სიგარეტები
				
2 200 ტ	1 500 ტ	6 000 ტ	3 300 ტ	500 ტ

თუ ექსპორტიორს (ან ექსპორტიორთა ჯგუფს) დაგეგმილი აქვს ევროკავშირში აღნიშნული პროდუქტების ფიქსირებულ ბღვარზე მეტი რაოდენობით ექსპორტი, მაშინ ისინი მზად უნდა იყვნენ სახელმწიფო სტრუქტურების მხრიდან პროდუქციის წარმოშობის არაგეგმური შემოწმებისთვის. გაყალბების საწინააღმდეგო მექანიზმებს დაქვემდებარებული პროდუქტების დეტალური სია მოცემულია ასოცირების ხელშეკრულების დანართ C-II-ში.

EUR.1 სერტიფიკატის აღება (ასევე თურქეთში ექსპორტირების შემთხვევაში) სავალდებულოა, თუ ექსპორტიორს სურს ისარგებლოს საბაჟო-სატარიფო შეღავათებით. იმ შემთხვევაში, თუ საქართველოში წარმოებული საქონელი ვერ აკმაყოფილებს წარმოშობის კრიტერიუმებს და ბიზნესოპერატორს მისი ევროკავშირში ან თურქეთში შეღავათების გარეშე ექსპორტი სურს, მას შეუძლია აიღოს არაპრეფერენციული წარმოშობის სერტიფიკატი. ის, ასევე გაიცემა სხვა ქვეყანაში წარმოშობილი პროდუქციის საქართველოდან ექსპორტის დროსაც (საქონლის წარმოშობის დამადასტურებელი სერტიფიკატის საფუძველზე).

საქონლის წარმოშობის წესები

რა შემთხვევაში ჩაითვლება საქართველოში წარმოებული პირველადი პროდუქტი საქართველოში წარმოშობილად?

იმისთვის, რომ ქართული საქონელი ბაჟის გარეშე მოხვდეს ევროკავშირის ბაზარზე, მან უნდა დააკმაყოფილოს წარმოშობასთან დაკავშირებული პირობები. პირველად პროდუქტებთან დაკავშირებით მოქმედებს შემდეგი წესი:

საქართველოში წარმოშობილ პროდუქციად ჩაითვლება:

- საქართველოში მოყვანილი მცენარეული პროდუქტები
- საქართველოში დაბადებული და გაზრდილი ცოცხალი საქონელი
- საქართველოში განხორციელებული ნადირობითა თუ თევზჭერით მიღებული პროდუქცია
- საზღვაო თევზჭერით მიღებული ან სხვაგვარი პროდუქცია, ამოღებული ზღვიდან საქართველოს მცურავი საშუალებების დახმარებით, მისი ტერიტორიული წყლების საზღვრებს გარეთ
- საქართველოს მცურავ თევზსარეზში წარმოებული პროდუქცია.

წარმოშობის სერტიფიკატი EUR.1

საქართველოდან ევროკავშირში საქონლის ექსპორტისას თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმებით განსაზღვრული შეღავათებით სარგებლობისთვის, საჭირო იქნება საქონლის **პრეფერენციული წარმოშობის სერტიფიკატის - EUR.1-ის აღება. EUR.1 გაიცემა შემოსავლების სამსახურის მიერ. მას შემოსავლების სამსახურს წარუდგენს ექსპორტიორი ან მისი უფლებამოსილი წარმომადგენელი ექსპორტიორის პასუხისმგებლობით.**

ექსპორტიორი, რომელიც მოითხოვს EUR.1 გადაადგილების სერტიფიკატს, ნებისმიერ დროს, შემოსავლების სამსახურის მოთხოვნის თანახმად, მზად უნდა იყოს ყველა იმ აუცილებელი დოკუმენტის წარსადგენად, რომელიც დაადასტურებს მოცემული პროდუქციის წარმოშობის სტატუსს. შემოსავლების სამსახურს აქვს უფლება, მოითხოვოს შესაბამისი მტკიცება, შეამოწმოს ექსპორტიორის ანგარიშები და ჩაატაროს ნებისმიერი სხვა სახის ინსპექცია, რომელსაც იგი ჩათვლის საჭიროდ. მან უნდა შეამოწმოს, არის თუ არა პროდუქციის აღწერისთვის გამოყოფილი უჯრები შევსებული ისე, რომ გამორიცხული იყოს ყველანაირი ყალბი დამატების შეტანის შესაძლებლობა. EUR.1 გადაადგილების სერტიფიკატი გადაეცემა ექსპორტიორს ფაქტობრივი ექსპორტის განხორციელების დროისათვის.

EUR.1 სერტიფიკატის დაკარგვის ან დაზიანების შემთხვევაში, ექსპორტიორს შეუძლია საბაჟო უწყებიდან მოითხოვოს დუბლიკატი, რომელიც გამოიწერება ექსპორტთან დაკავშირებული დოკუმენტების საფუძველზე წარწერით „Duplicate“.

წარმოშობის სერტიფიკატი ძალაში იქნება ექსპორტიორ ქვეყანაში მისი გაცემის დღიდან ოთხი თვის განმავლობაში და ამ ხნის განმავლობაში უნდა წარედგინოს იმპორტიორი ქვეყნის საბაჟო უწყებას, იმ ქვეყანაში მოქმედი პროცედურების თანახმად. ზემოხსენებულმა საბაჟო უწყებამ შეიძლება მოითხოვოს წარმოშობის სერტიფიკატის თარგმანი და, ასევე, იმპორტის დეკლარაციასთან ერთად, იმპორტიორის ანგარიში იმის შესახებ, რომ პროდუქცია აკმაყოფილებს წინამდებარე შეთანხმების განხორციელებისთვის საჭირო პირობებს.

როცა, იმპორტიორის თხოვნის თანახმად და იმპორტიორი ქვეყნის საბაჟო უწყების მიერ დადგენილი პირობების შესაბამისად, დაშლილი ან აუწყობელი პროდუქციის იმპორტირება ხორციელდება პარტიებად, ამგვარი პროდუქციის წარმოშობის ერთადერთი სერტიფიკატი უნდა წარედგინოს საბაჟო უწყებას პირველი პარტიის იმპორტირებისას.

ექსპორტიორმა, სულ ცოტა, სამი წლის განმავლობაში უნდა შეინახოს შემოსავლების სამსახურისთვის წარდგენილი დოკუმენტაცია და წარმოშობის დეკლარაციის ასლი. მისი შემდგომი შემოწმება განხორციელდება არასისტემურად ან მაშინ, როცა იმპორტიორი ქვეყნის საბაჟო უწყებას გაუჩნდება გონივრული ეჭვი დოკუმენტების ნამდვილობის ან მოცემული პროდუქციის წარმოშობის სტატუსის მიმართ.

იმ ქართველი მენარმეებისთვის, რომელთაც ევროკავშირის ბაზარზე საკუთარი ნაწარმის შეტანა საბაჟო გადასახადის გარეშე სურთ, EUR.1-ის აღება უფასოა. საქართველოს ექსპორტიორებს საქონლის წარმოშობის სერტიფიკატის აღება შეუძლიათ საქართველოს შემოსავლების სამსახურის შემდეგ სერვისცენტრებში:

- საბაჟო დეპარტამენტი, თბილისი
- საბაჟო გამშვები პუნქტი „თბილისის აეროპორტი“
- საბაჟო გამშვები პუნქტი „ბათუმის პორტი“
- საქონლის გაფორმების სამმართველო: გარდაბნის მუნიციპალიტეტი, სოფელი მარტყოფი, თბილისის შემოსავლელი გზის 36-ე კილომეტრი
- შემოსავლების სამსახურის რუსთავის განყოფილება
- შემოსავლების სამსახურის თელავის განყოფილება
- შემოსავლების სამსახურის ახალციხის განყოფილება
- შემოსავლების სამსახურის ქუთაისის განყოფილება
- გაფორმების ეკონომიკური ზონა „თბილისი“
- გაფორმების ეკონომიკური ზონა „აეროპორტი“
- გაფორმების ეკონომიკური ზონა „ბათუმი“
- გაფორმების ეკონომიკური ზონა „ფოთი“

EUR.1-ის გაცემისათვის აუცილებელი დოკუმენტებია:

1. განცხადება
2. დეკლარაცია საქონლის კუთვნილებისა და კრიტერიუმების შესახებ, საქართველოს მთავრობის N420 დადგენილების N4 დანართის შესაბამისად
3. კონტრაქტი
4. ანგარიშვაქტურა (ინვოისი)

5. შესაბამისობის სერტიფიკატი ყურძნისეული წარმოშობის პროდუქტების ექსპორტის შემთხვევაში.
საბაჟო დეპარტამენტს უფლება აქვს, საჭიროებიდან გამომდინარე, მოითხოვოს დამატებითი დოკუმენტაცია.

წარმოშობის სერტიფიკატი EUR.1 გაიცემა განცხადების რეგისტრაციიდან 3 სამუშაო დღის განმავლობაში უფასოდ.

დამატებითი ინფორმაცია მოიპოვება შემდეგ ვებ-გვერდზე:

<http://www.rs.ge/5037>

ბაღაღამიძეების სერტიფიკატის ბანაცხადი

<p>1. ექსპორტიორი (სახელი, სრული მისამართი, ქვეყანა)</p>	<p>ქსრ(1) № A</p>
<p>3. მიმღები (სახელი, სრული მისამართი, ქვეყანა) (არჩევითი)</p>	<p>2. უპირატესი ვაჭრობის რეფერენსის გამოყენებული სერტიფიკატი</p> <p>.....</p> <p>და</p> <p>..... შირის (მოუთხოვთ შესაბამისი ქვეყანა, ქვეყნის აკრედიტაციის ან ტერიტორიები)</p>
<p>6. ტრანსპორტირების დეტალები (არჩევითი)</p>	<p>4. ქვეყანა, ქვეყნის აკრედიტაციის ან ტერიტორია, რომელში წარმოშობადადგენილი ითვლება საქონელი</p> <p>5. დანიშნულების ქვეყანა, ქვეყნის აკრედიტაციის ან ტერიტორია</p> <p>7. შენიშვნები</p>
<p>8. რაოდენობა; ნიშნები და ნომრები; პაკეტების რაოდენობა და ტიპი (1); საქონლის აღწერა</p>	<p>9. წონა (გრამი) (კგ) ან სხვა ერთეული (ლიტრი, მ³, სხვა.)</p> <p>10. ინვოისები (არჩევითი)</p>
<p>11. საბაჟო ინფორმაცია დეკლარაცია დამოუკიდებელი ექსპორტის დოკუმენტი (2) ფორმა ..... № . . . . .</p> <p>საბაჟო ორგანო .....</p> <p>გამცემი ქვეყანა ან ტერიტორია ..... ბეჭედი</p> <p>.....</p> <p>აღვილი და თარიღი .....</p> <p>..... (ხელმოწერა)</p>	<p>12. ექსპორტიორის დეკლარაცია მე, ქვემოთ ხელმოწერილი, ვაცხადებ, რომ ზევით აღწერილი საქონელი აკმაყოფილებს ამ სერტიფიკატის გაცემისთვის მოთხოვნილ პირობებს.</p> <p>.....</p> <p>..... (ხელმოწერა)</p>

(1) თუ საქონელი შეუქუთული არ არის, შესაბამისად მოუთხოვთ რაოდენობა ან მოუთხოვთ “შეუქუთვის გარეშე”.

ინტელექტუალური საკუთრება

ქართველმა ფერმერებმა, ასევე, ყურადღება უნდა მიაქციონ ისეთ ასპექტს, როგორცაა ინტელექტუალური საკუთრება¹². ეს უკანასკნელი ევროკავშირში ძალიან დაცულია და მომავალში საქართველოშიც იგეგმება საავტორო უფლებების კონტროლის გამკაცრება. ამას ითვალისწინებს ასოცირების შესახებ შეთანხმება, რომლის მე-9 თავი აღნიშნულ საკითხს არეგულირებს. მასში მუხლი 189 მცენარეთა ჯიშებს ეხება: მხარეებმა უნდა დაიცვან უფლებები მცენარეთა ჯიშებზე მცენარეთა ახალი ჯიშების დაცვის საერთაშორისო კონვენციის შესაბამისად და ითანამშრომლონ ამ უფლებების წახალისებისა და აღსრულებისათვის.

საქართველო ვალდებულია კისრულობს, უზრუნველყოს პროცედურები და ქმედებები, რომლებიც აუცილებელია ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების აღსრულებისთვის. ინტელექტუალური საკუთრების უფლებები, ასევე მოიცავს მცენარეთა ჯიშებთან დაკავშირებულ უფლებებს. შესაბამისად, მცენარის ახალი ჯიშის გამოყვანის ან გამოვლენისა და გაუმჯობესების პროცესი ადამიანის მიზანმიმართული შემოქმედებითი საქმიანობაა. ასეთი შრომის ნაყოფი კი განეკუთვნება ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტს, რომელსაც ესაჭიროება სამართლებრივი დაცვა, რათა ახალი ჯიშის სელექციონერმა ამ ჯიშის გასამრავლებელი მასალის რეალიზაციის გზით მიიღოს განეული შრომისა და მატერიალური დანახარჯების ანაზღაურება და გარკვეული მოგება, როგორც ჯილდო მიღწეული წარმატებისათვის.

ასოცირების შესახებ შეთანხმების მიხედვით, ევროკავშირის სოფლის მეურნეობის პროდუქტების დაცვა განხორციელდება საქართველოშიც. ამიტომ ბიზნესსოპერატორმა ყურადღება უნდა მიაქციოს გეოგრაფიულ აღნიშვნებს, რომელთა გამოყენება აკრძალული იქნება საქართველოში წარმოებული პროდუქტისთვის. მაგალითად, ქართულ კიტრს ვერ მიენიჭება სახელი „შპრეველდერ გურკენ“ (Spreewälder Gurken), პომიდორს - „ტომატენ ფონ დერ ინზელ რაიჰენაუ“ (Tomaten von der Insel Reichenau) ან სალათის ფურცლებს - „სალატე ფონ დერ ინზელ რაიჰენაუ“ (Salate von der Insel Reichenau) და ა.შ., ვინაიდან მათზე მოქმედებს გეოგრაფიული ადგილწარმოშობის წესები. აღნიშნული სია სრული სახით მოცემულია ასოცირების ხელშეკრულების დანართში XVII-C.

COPYRIGHT

დანართი 1

დანართი 1: შესაბამისობის შეფასების აქტი პირველადი წარმოების ობიექტებში

1.	ბიზნესოპერატორის სრული სახელწოდება				
2.	ბიზნესოპერატორის იურიდიული და ფაქტობრივი მისამართები				
3.	ბიზნესოპერატორის ხელმძღვანელის ან წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირის სახელი, გვარი, პირადი ნომერი				
4.	სურსათის ეროვნული სააგენტოს ტერიტორიული ორგანო (დასახელება, მისამართი, ტელეფონი, ფაქსი)				
5.	უფლებამოსილი მოხელის გვარი, სახელი, თანამდებობა, სააგენტოს მიერ მინიჭებული საიდენტიფიკაციო ნომერი				
6.	დამსწრე პირების (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) სახელი, გვარი, თანამდებობა, პირადი ნომერი				
7.	ინსპექტირების ტიპი				
7.1	გეგმური				
7.2	არაგეგმური (საფუძველი)				
8.	საფრთხეების კონტროლის ღონისძიებები	კი	არა	შენიშვნა (უარყოფითი შედეგის შემთხვევაში შესაბამისი დასაბუთება)	რეკომენდაციები
8.1	შეძლებისდაგვარად უზრუნველყოფილია თუ არა დაბინძურების კონტროლის ღონისძიებები:				
ა)	ჰაერიდან				
ბ)	ნიადაგიდან				
გ)	წყლიდან				
დ)	საკვებიდან				
ე)	სასუქებიდან				
ვ)	ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატებიდან				
გ)	მცენარეთა დაცვის საშუალებებიდან				
თ)	ბიოციდებიდან				
ი)	შენახვისას				
კ)	წარმოებისას				
ლ)	წარჩენების გატანისას				

8.2	შეძლებისდაგვარად ხორციელდება თუ არა ცხოველთა და მცენარეთა ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ღონისძიებები, რომლებიც გავლენას ახდენს ადამიანის/ ცხოველის ჯანმრთელობაზე:				
ა)	ბიოლოგიური აგენტების მონიტორინგისა და კონტროლის პროგრამები				
ბ)	ბიოანტროპოზონოზური აგენტების მონიტორინგისა და კონტროლის პროგრამები				
გ)	სხვა				
9.	არის თუ არა სუფთა მდგომარეობაში ის მონყობილობები, რომლებიც უშუალო კავშირშია პირველად წარმოებასა და მასთან დაკავშირებულ ოპერაციებთან				
ა)	შესანახი მონყობილობა				
ბ)	სადისტრიბუციო და სხვა გადასაზიდი საშუალებები				
გ)	ჩატვირთვა - გადმოტვირთვისათვის განკუთვნილი მონყობილობა				
9.1	საჭიროების შემთხვევაში, ხდება თუ არა მონყობილობების, რომლებიც უშუალო კავშირშია პირველად წარმოებასა და მასთან დაკავშირებულ ოპერაციებთან, სათანადო წესით დეზინფიცირება				
10.	მოთხოვნები წყლის მიმართ				
10.1	სასმელი წყალი (მისი გამოყენების შემთხვევაში) აკმაყოფილებს თუ არა საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს				
10.2	სუფთა წყალი (მისი გამოყენების შემთხვევაში) შეესაბამება თუ არა სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოს/დისტრიბუტორის ჰიგიენის ზოგადი წესით დადგენილ მოთხოვნებს				
11.	მოთხოვნები პირველადი წარმოების პროდუქტების მიმართ				
11.1	ხდება თუ არა პირველადი წარმოების პროდუქტის დაბინძურება მავნებლებისაგან				
11.2	ხდება თუ არა პირველადი წარმოების პროდუქტის დაბინძურება პირველადი წარმოების ნარჩენებისა და სახიფათო ნივთიერებების შენახვა - გადაზიდვის დროს				

12.	ტარდება თუ არა პრევენციული ზომები საწარმოში ახალი ცხოველების შეყვანის დროს				
13.	გამოიყენება თუ არა შემდეგი სახის საშუალებები საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად:				
ა)	საკვებდანამატები				
ბ)	ვეტერინარული დანიშნულების სამედიცინო პრეპარატები				
გ)	მცენარეთა დაცვის საშუალებები				
დ)	აგროქიმიკატები				
ე)	ბიოციდები				
14.	ჩანაწერების წარმოება რისკების გაკონტროლებასთან დაკავშირებით განხორციელებული ღონისძიებების შესახებ				
14.1	ბიზნესოპერატორი, რომელიც აწარმოებს ცხოველური წარმოშობის პირველად პროდუქტებს (მათ შორის, მისდევს მეცხოველეობას, ნადირობას და სხვ.), აწარმოებს თუ არა შემდეგი სახის ჩანაწერებს:				
ა)	ცხოველის საკვების წარმოშობის შესახებ				
ბ)	ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატების შესახებ (მათი გამოყენების თარიღების მითითებით)				
გ)	დაავადებათა შემთხვევების შესახებ, რომლებმაც შესაძლოა გავლენა მოახდინოს ცხოველური წარმოშობის პირველად პროდუქტებზე				
დ)	ცხოველებიდან აღებული ნებისმიერი ნიმუშის ანალიზის შედეგების შესახებ, რაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი იყოს ადამიანის ჯანმრთელობისათვის				
ე)	ცხოველების ან ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების შემონახვათა განხორციელების შესახებ				
14.2	ბიზნესოპერატორი, რომელიც აწარმოებს ან მოჰყავს მცენარეული წარმოშობის პირველადი პროდუქტი, აწარმოებს თუ არა შემდეგი სახის ჩანაწერებს:				
ა)	მცენარეთა დაცვის საშუალებების, აგროქიმიკატებისა და ბიოციდების გამოყენების შესახებ (მათი გამოყენების თარიღების მითითებით)				
ბ)	პარაზიტების ან დაავადებების ნებისმიერი წარმოშობის შესახებ, რამაც შესაძლოა გავლენა მოახდინოს მცენარეული წარმოშობის პირველად პროდუქტზე				
გ)	მცენარეებიდან აღებული ნებისმიერი ნიმუშის ანალიზის შედეგების შესახებ, რაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი იყოს ადამიანის ჯანმრთელობისათვის				

15.	ინსპექტირების დროს პირველადი წარმოების პროდუქტის ორგანოლეპტიკური შეფასება		
15.1	პირველადი წარმოების პროდუქტის დასახელება		
15.2	პირველადი წარმოების პროდუქტის რაოდენობა		
15.3	პირველადი წარმოების პროდუქტის ორგანოლეპტიკური მაჩვენებლები:	მიუთითეთ ის ორგანოლეპტიკური მაჩვენებელი, რომელიც დარღვეულია	შენიშვნა
ა)	ფერი		
ბ)	სუნი		
გ)	გემო		
დ)	კონსისტენცია		
ე)	ობით ღრმა და მნიშვნელოვანი დაზიანება		
ვ)	სხვა (დააკონკრეტეთ)		
16.	ინსპექტირების დროს ნიმუშის აღება		
16.1	ნიმუშის აღების კონკრეტული საფუძველი (დააკონკრეტეთ და აღწერეთ საფუძველი):		
ა)	ბიზნესოპერატორის ხელმძღვანელი ან წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირი არ ეთანხმება უფლებამოსილი მოხელის მიერ სურსათის/ცხოველის საკვების ორგანოლეპტიკურ შეფასებას		დააკონკრეტეთ:
ბ)	ინსპექტირების განხორციელების პროცესში გამოვლენილმა დარღვევამ შესაძლოა პირდაპირი საფრთხე შეუქმნას წარმოებული სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობას		დააკონკრეტეთ:
16.2	აღებული ნიმუშის მონაცემები:		
1.	სურსათის/ცხოველის საკვების:		
1.1	დასახელება		
1.2	აღწერა		
1.3	შენახვის პირობები		
1.4	დამზადების თარიღი		
1.5	ვარგისიანობის ვადა		
2.	ნიმუშის რაოდენობა (ცალი/წონა)		
2.1	საცალო ფასი		
3.	სურსათის/ცხოველის საკვების თანმხლები დოკუმენტი		
4.	ნორმატიული დოკუმენტის დასახელება, რომლის მიხედვითაც განხორციელდა ნიმუშის აღება		

5.	შენიშვნა		
16.3	ნიმუშის აღების დრო (სთ./წთ.)		
16.4	ლაბორატორიის დასახელება, რომელშიც გაიგზავნება ნიმუში		
16.5	მიუთითეთ, რამდენ ეგზემპლარად არის აღებული ნიმუში		
17.	შემონმების შედეგები: დაცულია თუ არა ჰიგიენის ზოგადი წესით დადგენილი მოთხოვნები	კი	არა
18.	შეუსაბამობის ტიპი, ასეთის არსებობის შემთხვევაში		
18.1	არაკრიტიკული შეუსაბამობა		
18.2	კრიტიკული შეუსაბამობა		
18.3	არაკრიტიკული შეუსაბამობის შემთხვევაში, მიუთითეთ რეკომენდაციების შესრულებისათვის საჭირო გონივრული ვადა		
19.	შენიშვნა		
	ინსპექტირების ჩატარების თარიღი (რიცხვი, თვე)		
	ინსპექტირების დაწყებისა და დასრულების დრო (სთ./წთ.)		
	უფლებამოსილი პირის ხელმოწერა		
	ბიზნესოპერატორის ხელმძღვანელის ან წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირის ხელმოწერა	ვეთანხმები	არ ვეთანხმები (მიუთითეთ კონკრეტული საკითხები და პუნქტები)

დანართი 2: შესაბამისობის შეფასების აქტი ჰიგიენის გამართივებული წესის მიხედვით პირველადი წარმოების ობიექტებში

1.	ბიზნესოპერატორის სრული სახელწოდება	
2.	ბიზნესოპერატორის იურიდიული და ფაქტობრივი მისამართები	
3.	ბიზნესოპერატორის ხელმძღვანელის ან წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირის სახელი, გვარი, პირადი ნომერი	
4.	სურსათის ეროვნული სააგენტოს ტერიტორიული ორგანო (დასახელება, მისამართი, ტელეფონი, ფაქსი)	
5.	უფლებამოსილი მოხელის გვარი, სახელი, თანამდებობა, სააგენტოს მიერ მინიჭებული საიდენტიფიკაციო ნომერი	
6.	დამსწრე პირების (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) სახელი, გვარი, თანამდებობა, პირადი ნომერი	

7. ინსპექტირების ტიპი				
7.1. გეგმური				
7.2. არაგეგმური (მიუთითეთ ნიმუშის ლაბორატორიული დასკვნა)				
8. მოთხოვნები წყლის მიმართ				
	კი	არა	შენიშვნა (უარყოფითი შედეგის შემთხვევაში შესაბამისი დასაბუთება)	რეკომენდაციები
8.1. სურსათის/ცხოველის საკვების საწარმოებლად გამოყენებულია თუ არა ისეთი ხარისხის სასმელი წყალი (სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოს/ დისტრიბუტორის გამარტივებულ წესში განსაზღვრული გამონაკლისების გარდა), რომელიც აკმაყოფილებს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს				
9. მოთხოვნები პირველადი წარმოების პროდუქტების მიმართ				
9.1 ხდება თუ არა პირველადი წარმოების პროდუქტის დაბინძურება მავნებლებისაგან				
9.2. ხდება თუ არა პირველადი წარმოების პროდუქტის დაბინძურება პირველადი წარმოების ნარჩენებისა და სახიფათო ნივთიერებების შენახვა-გადაზიდვის დროს				
9.3. გამოიყენება თუ არა შემდეგი სახის საშუალებები საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად:				
ა. საკვებდანამატები				
ბ. ვეტერინარული დანიშნულების სამედიცინო პრეპარატები				
გ. მცენარეთა დაცვის საშუალებები				
დ. აგროქიმიკატები				
ე. ბიოციდები				
10. ინსპექტირების დროს პირველადი წარმოების პროდუქტის ორგანოლექტიკური შეფასება				
10.1. პირველადი წარმოების პროდუქტის დასახელება				
10.2. პირველადი წარმოების პროდუქტის რაოდენობა				

10.3	პირველადი წარმოების პროდუქტის ორგანოლეპტიკური მაჩვენებლები:	მიუთითეთ ის ორგანოლეპტიკური მაჩვენებელი, რომელიც დარღვეულია	შენიშვნა
ა.	ფერი		
ბ.	სუნი		
გ.	გემო		
დ.	კონსისტენცია		
ე.	ობით ღრმა და მნიშვნელოვანი დაზიანება		
ვ.	სხვა (დააკონკრეტეთ)		
11. ინსპექტირების დროს ნიმუშის აღება			
11.1. ნიმუშის აღების კონკრეტული საფუძველი (დააკონკრეტეთ და აღწერეთ საფუძველი):			
ა.	ბიზნესოპერატორის ხელმძღვანელი ან წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირი არ ეთანხმება უფლებამოსილი მოხელის მიერ სურსათის/ცხოველის საკვების ორგანოლეპტიკურ შეფასებას	დააკონკრეტეთ:	
ბ.	ინსპექტირების განხორციელების პროცესში გამოვლენილმა დარღვევამ შესაძლო აპირდაპირი საფრთხე შეუქმნას პირველადი წარმოების პროდუქტის უვნებლობას	დააკონკრეტეთ:	
11.2. აღებული ნიმუშის მონაცემები:			
1. პირველადი წარმოების პროდუქტის:			
1.1.	დასახელება		
1.2.	აღწერა		
1.3.	შენახვის პირობები		
1.4.	დამზადების თარიღი		
1.5.	ვარგისიანობის ვადა		
2. ნიმუშის რაოდენობა (ცალი/წონა)			
2.1.	საცალო ფასი		
3. პირველადი წარმოების პროდუქტის თანმხლები დოკუმენტი			
4.	ნორმატიული დოკუმენტის დასახელება, რომლის მიხედვითაც განხორციელდა ნიმუშის აღება		
5. შენიშვნა			
11.3.	ნიმუშის აღების დრო (სთ./წთ.)		
11.4.	ლაბორატორიის დასახელება, რომელშიც გაიგზავნება ნიმუში		
11.5.	მიუთითეთ, რამდენ ეგზემპლარად არის აღებული ნიმუში		

12.	შემონშების შედეგები: დაცულია თუ არა ჰიგიენის გამარტივებული წესით დადგენილი მოთხოვნები	კი	არა
13.	შეუსაბამობის ტიპი, ასეთის არსებობის შემთხვევაში		
13.1.	არაკრიტიკული შეუსაბამობა		
13.2.	კრიტიკული შეუსაბამობა		
13.3.	არაკრიტიკული შეუსაბამობის შემთხვევაში მიუთითეთ რეკომენდაციების შესრულებისათვის საჭირო გონივრული ვადა		
ინსპექტირების ჩატარების თარიღი (რიცხვი, თვე)			
ინსპექტირების დაწყებისა და დასრულების დრო (სთ./წთ.)			
უფლებამოსილი მოხელის ხელმოწერა			
ბიზნესოპერატორის ხელმძღვანელის ან წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირის ხელმოწერა		ვეთანხმები	არ ვეთანხმები (მიუთითეთ კონკრეტული საკითხები და პუნქტები)

დანართი 3: ვაშლში (კოდნი: 0130010) პესტიციდების ნარჩენები და დადგენილი
მაქსიმალური გღვრული ნორმები

0130010 : ვაშლი	
1,1-dichloro-2,2-bis(4-ethylphenyl)ethane (F)	0.01*
1,2-dibromoethane (ethylene dibromide) (F)	0.01*
1,2-dichloroethane (ethylene dichloride) (F)	0.01*
1,3-Dichloropropene	0.05*
1-methylcyclopropene	0.01*
1-Naphthylacetamide	0.1
1-Naphthylacetic acid	1
2,4,5-T (sum of 2,4,5-T, its salts and esters, expressed as 2,4,5-T) (F)	0.05*
2,4-DB (sum of 2,4-DB, its salts, its esters and its conjugates, expressed as 2,4-DB)®	0.01*
2,4-D (sum of 2,4-D, its salts, its esters and its conjugates, expressed as 2,4-D)	0.05*
2-phenylphenol	0.05*
8-hydroxyquinoline (sum of 8-hydroxyquinoline and its salts, expressed as 8-hydroxyquinoline)	0.01*
Abamectin (sum of avermectin B1a, avermectin B1b and delta-8,9 isomer of avermectin B1a)(F)	0.01*
Acephate	0.01*
Acequinocyl	0.1
Acetamiprid®	0.8
Acetochlor	0.02
Acibenzolar-S-methyl (sum of acybenzolar-S-methyl and acibenzolar acid (CGA210007) expressed as acybenzolar-S-methyl)	0.1
Aclonifen	0.05*
Acrinathrin (F)	0.1
Alachlor	0.01*
Aldicarb (sum of aldicarb, its sulfoxide and its sulfone, expressed as aldicarb)	0.02*
Aldrin and Dieldrin (Aldrin and dieldrin combined expressed as dieldrin) (F)	0.01*
Ametoctradin(R)	0.01*
Amidosulfuron(R)	0.01*

Aminopyralid	0.01*
Amisulbrom	0.01*
Amitraz (amitraz including the metabolites containing the 2,4 -dimethylaniline moiety expressed as amitraz)	0.05*
Amitrole	0.01
Anilazine	0.01*
Aramite (F)	0.01*
Asulam	0.5
Atrazine (F)	0.05*
Azadirachtin	1
Azimsulfuron	0.01*
Azinphos-ethyl (F)	0.02*
Azinphos-methyl (F)	0.05*
Azocyclotin and Cyhexatin (sum of azocyclotin and cyhexatin expressed as cyhexatin)	0.2
Azoxystrobin	0.05*
Barban (F)	0.05*
Beflubutamid	0.02*
Benalaxyl including other mixtures of constituent isomers including benalaxyl-M (sum of isomers)	0.05*
Benfluralin (F)	0.05*
Benfuracarb	0.02*
Bentazone (sum of bentazone and the conjugates of 6-OH and 8-OH bentazone expressed as bentazone)®	0.1*
Benthiavalicarb (Benthiavalicarb-isopropyl(KIF-230 R-L) and its enantiomer (KIF-230 S-D) and its diastereomers(KIF-230 S-L and KIF-230 R-D), expressed as benthiavalicarb-isopropyl)(A)	0.01*
Benzalkonium chloride (mixture of alkylbenzyltrimethylammonium chlorides with alkyl chain lengths of C8, C10, C12, C14, C16 and C18)	0.1
Bifenazate (sum of bifenazate plus bifenazate-diazene expressed as bifenazate) (F) (A)	0.7
Bifenox (F)	0.1
Bifenthrin (F)	0.3

Binapacryl (F)	0.05*
Biphenyl	0.01*
Bitertanol (F)	0.01*
Bixafen(R)	0.01*
Boscalid (F)®	2
Bromide ion	20
Bromophos-ethyl (F)	0.05*
Bromopropylate (F)	0.01*
Bromoxynil (bromoxynil including its esters expressed as bromoxynil) (F)	0.05*
Bromuconazole (sum of diastereoisomers) (F)	0.05*
Bupirimate	0.2
Buprofezin (F)	3
Butralin	0.01*
Butylate	0.01*
Cadusafos	0.01*
Camphechlor (Toxaphene) (F)®	0.1*
Captafol (F)	0.02*
Captan®	3
Carbaryl (F)	0.01*
Carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as carbendazim)(R)	0.2
Carbetamide	0.05*
Carbofuran (sum of carbofuran (including any carbofuran generated from carbosulfan, benfuracarb or furathiocarb) and 3-OH carbofuran expressed as carbofuran)®	0.01*
Carbosulfan	0.01*
Carboxin	0.05*
Carfentrazone-ethyl (determined as carfentrazone and expressed as carfentrazone-ethyl)	0.01*
Chlorantraniliprole (DPX E-2Y45) (F)	0.5

Chlorbenside (F)	0.01*
Chlorbufam (F)	0.05*
Chlordane (sum of cis- and trans-chlordane) (F)®	0.01*
Chlordecone (F)	0.01*
Chlorfenapyr	0.01*
Chlorfenson (F)	0.01*
Chlorfenvinphos (F)	0.01*
Chloridazon	0.1*
Chlormequat	0.05*
Chlorobenzilate (F)	0.02*
Chloropicrin	0.05
Chlorothalonil®	1
Chlorotoluron	0.05*
Chloroxuron (F)	0.05*
Chlorpropham (F)®(A)	0.01*
Chlorpyrifos (F)	0.5
Chlorpyrifos-methyl (F)	0.5
Chlorsulfuron	0.05*
Chlorthal-dimethyl	0.01*
Chlorthiamid	0.01*
Chlozolate (F)	0.05*
Chromafenozide	0.3
Cinidon-ethyl (sum of cinidon ethyl and its E-isomer)	0.05*
Clethodim (sum of Sethoxydim and Clethodim including degradation products calculated as Sethoxydim)	0.1
Clodinafop and its S-isomers and their salts, expressed as clodinafop (F)	0.02*
Clofentezine®	0.5
Clomazone	0.01*

Clopyralid	0.5
Clothianidin	0.4
Copper compounds (Copper)	5
Cyanamide including salts expressed as cyanamide	0.05*
Cyazofamid	0.01*
Cyclanilide (F)	0.05*
Cycloxydim including degradation and reaction products which can be determined as 3-(3-thianyl) glutaric acid S-dioxide (BH 517-TGSO ₂) and/or 3-hydroxy-3-(3-thianyl)glutaric acid S-dioxide (BH 517-5-OH-TGSO ₂) or methyl esters thereof, calculated in total as cycloxydim	0.1
Cyflufenamid: sum of cyflufenamid (Z-isomer) and its E-isomer	0.05
Cyfluthrin (cyfluthrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers)) (F)	0.2
Cyhalofop-butyl	0.02*
Cymoxanil	0.05*
Cypermethrin (cypermethrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers)) (F)	1
Cyproconazole (F)	0.1
Cyprodinil (F)®	1
Cyromazine	0.05*
Dalapon	0.05*
Daminozide (sum of daminozide and 1,1-dimethyl-hydrazine (UDHM), expressed as daminozide)	0.02*
Dazomet (Methylisothiocyanate resulting from the use of dazomet and metam)	0.02*
DDT (sum of p,p'-DDT, o,p'-DDT, p,p'-DDE and p,p'-TDE (DDD) expressed as DDT) (F)	0.05*
Deltamethrin (cis-deltamethrin) (F)	0.2
Desmedipham	0.05*
Di-allate (sum of isomers) (F)	0.05*
Diazinon (F)	0.01*
Dicamba	0.1
Dichlobenil	0.01*

Dichlorprop: sum of dichlorprop (including dichlorprop-P) and its conjugates, expressed as dichlorprop	0.05*
Dichlorvos	0.01*
Diclofop (sum diclofop-methyl and diclofop acid expressed as diclofop-methyl)	0.05*
Dicloran	0.1
Dicofol (sum of p, p' and o,p' isomers) (F)	0.02*
Didecyldimethylammonium chloride (mixture of alkyl-quaternary ammonium salts with alkyl chain lengths of C8, C10 and C12)	0.1
Diethofencarb	0.5
Difenoconazole	0.5
Diflubenzuron (F)®	5
Diflufenican	0.05*
Dimethachlor	0.02*
Dimethenamid-p (dimethenamid-p including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers))	0.01*
Dimethipin	0.05*
Dimethoate (sum of dimethoate and omethoate expressed as dimethoate)	0.02*
Dimethomorph (sum of isomers)	0.01*
Dimoxystrobin	0.01*
Diniconazole (sum of isomers)	0.01*
Dinocap (sum of dinocap isomers and their corresponding phenols expressed as dinocap) (F)	0.05*
Dinoseb	0.05*
Dinoterb (sum of dinoterb, its salts and esters, expressed as dinoterb)	0.05*
Dioxathion (sum of isomers) (F)	0.05*
Diphenylamine	0.1
Diquat	0.05*
Disulfoton (sum of disulfoton, disulfoton sulfoxide and disulfoton sulfone expressed as disulfoton) (F)	0.01*
Dithianon	3
Dithiocarbamates (dithiocarbamates expressed as CS2, including maneb, mancozeb, metiram, propineb, thiram and ziram)	5

Diuron	0.01*
DNOC	0.05*
Dodine	0.9
Emamectin benzoate B1a, expressed as emamectin	0.02
Endosulfan (sum of alpha- and beta-isomers and endosulfan-sulphate expressed as endosulfan) (F)	0.05*
Endrin (F)	0.01*
Epoxiconazole (F)	0.05*
EPTC (ethyl dipropylthiocarbamate)	0.01*
Ethalfuralin	0.01*
Ethametsulfuron-methyl	0.01*
Ethephon	0.6
Ethion	0.01*
Ethirimol	0.1
Ethofumesate (sum of ethofumesate and the metabolite 2,3-dihydro-3,3-dimethyl-2-oxo-benzofuran-5-yl methane sulphonate expressed as ethofumesate)	0.05*
Ethoprophos	0.02*
Ethoxyquin (F)	0.05*
Ethoxysulfuron	0.01*
Ethylene oxide (sum of ethylene oxide and 2-chloro-ethanol expressed as ethylene oxide) (F)	0.1*
Etofenprox (F)	1
Etoxazole	0.07
Etridiazole	0.05*
Famoxadone	0.02*
Fenamidone	0.02*
Fenamiphos (sum of fenamiphos and its sulfoxide and sulphone expressed as fenamiphos)	0.02*
Fenarimol	0.1
Fenazaquin	0.1

Fenbuconazole	0.5
Fenbutatin oxide (F)	2
Fenchlorphos (sum of fenchlorphos and fenchlorphos oxon expressed as fenchlorphos)	0.01*
Fenhexamid	0.05*
Fenitrothion	0.01*
Fenoxaprop-P	0.1
Fenoxycarb	1
Fenpropathrin	0.01*
Fenpropidin (sum of fenpropidin and its salts, expressed as fenpropidin)®(S)	0.01*
Fenpropimorph®	0.05*
Fenpyrazamine	0.01*
Fenpyroximate (F)	0.3
Fenthion (fenthion and its oxygen analogue, their sulfoxides and sulfone expressed as parent) (F)	0.01*
Fentin acetate (F)®	0.05*
Fentin hydroxide (F)®	0.05*
Fenvalerate and Esfenvalerate (Sum of RS & SR isomers) (F)	0.02*
Fenvalerate (any ratio of constituent isomers (RR, SS, RS & SR) including esfenvalerate) (F)®	0.1*
Fipronil (sum fipronil + sulfone metabolite (MB46136) expressed as fipronil) (F)	0.005*
Flazasulfuron	0.01*
Flonicamid (sum of flonicamid, TNFG and TNFA)(R)	0.2
Florasulam	0.01*
Fluazifop-P-butyl (fluazifop acid (free and conjugate))	0.2
Fluazinam (F)	0.3
Flubendiamide (F)	0.8
Flucycloxuron (F)	0.05*
Flucythrinate (flucythrinate including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers)) (F)	0.05*
Fludioxonil (F)®	5

Fosetyl-Al (sum of fosetyl, phosphonic acid and their salts, expressed as fosetyl)	75
Fosthiazate	0.02*
Fuberidazole	0.05*
Furathiocarb	0.01*
Furfural	1
Glufosinate-ammonium (sum of glufosinate, its salts, MPP and NAG expressed as glufosinate equivalents)	0.1*
Glyphosate	0.1*
Guazatine	0.1*
Halosulfuron methyl	0.01*
Haloxypop including haloxypop-R (Haloxypop-R methyl ester, haloxypop-R and conjugates of haloxypop-R expressed as haloxypop-R) (F)®	0.05*
Heptachlor (sum of heptachlor and heptachlor epoxide expressed as heptachlor) (F)	0.01*
Hexachlorobenzene (F)	0.01*
Hexachlorocyclohexane (HCH), sum of isomers, except the gamma isomer	0.01*
Hexaconazole	0.01*
Hexythiazox	1
Hymexazol	0.05*
Imazalil	2
Imazamox	0.05*
Imazapic	0.01*
Imazaquin	0.05*
Imazosulfuron	0.01*
Imidacloprid	0.5
Indoxacarb (sum of indoxacarb and its R enantiomer) (F)	0.5
Iodosulfuron-methyl (sum of iodosulfuron-methyl and its salts, expressed as iodosulfuron-methyl)	0.01*
Ioxynil (sum of ioxynil, its salts and its esters, expressed as ioxynil (F))	0.01*
Ipconazole	0.01*

Flufenacet (sum of all compounds containing the N fluorophenyl-N-isopropyl moiety expressed as flufenacet equivalent)	0.05*
Flufenoxuron (F)	0.5
Flufenzin	0.02*
Flumioxazine	0.05*
Fluometuron	0.01*
Fluopicolide	0.01*
Fluopyram(R)	0.6
Fluoride ion	2*
Fluoroglycofene	0.01*
Fluoxastrobin	0.05*
Flupyrsulfuron-methyl	0.02*
Fluquinconazole (F)	0.1
Flurochloridone	0.1*
Fluroxypyr (fluroxypyr including its esters expressed as fluroxypyr)(R)	0.05*
Flurprimidole	0.01*
Flurtamone	0.02*
Flusilazole(F)(R)	0.01*
Flutolanil	0.05*
Flutriafol	0.4
Fluxapyroxad	0.9
Folpet(R)	3
Fomesafen	0.01*
Foramsulfuron	0.01*
Forchlorfenuron	0.01*
Formetanate: Sum of formetanate and its salts expressed as formetanate(hydrochloride)	0.01*
Formothion	0.02*

Iprodione(R)	5
Iprovalicarb	0.01*
Isoprothiolane	0.01*
Isoproturon	0.01*
Isopyrazam	0.7
Isoxaben	0.05
Isoxaflutole (sum of isoxaflutole and its diketonitrile-metabolite, expressed as isoxaflutole)	0.02*
Kresoxim-methyl (F)®	0.2
Lactofen	0.01*
Lambda-Cyhalothrin (F)®	0.1
Lenacil	0.1*
Lindane (Gamma-isomer of hexachlorocyclohexane (HCH)) (F)	0.01*
Linuron	0.05*
Lufenuron(F)	0.5
Malathion (sum of malathion and malaoxon expressed as malathion)	0.02*
Maleic hydrazide	0.2*
Mandipropamid	0.01*
MCPA and MCPB (MCPA, MCPB including their salts, esters and conjugates expressed as	
MCPA) (F)®	0.05*
Mecarbam	0.05*
Mecoprop (sum of mecoprop-p and mecoprop expressed as mecoprop)	0.05*
Mepanipyrim	0.01*
Mepiquat	0.05*
Mepronil	0.01*
Meptyldinocap (sum of 2,4 DNOPC and 2,4 DNOP expressed as meptyldinocap)	0.05*
Mercury compounds (sum of mercury compounds expressed as mercury) (F)	0.01*
Mesosulfuron-methyl	0.01*

Mesotrione (Sum of mesotrione and MNBA (4-methylsulfonyl-2-nitro benzoic acid), expressed as mesotrione)	0.05*
Metaflumizone (sum of E- and Z- isomers)	0.05*
Metalaxyl and metalaxyl-M (metalaxyl including other mixtures of constituent isomers including metalaxyl-M (sum of isomers))	1
Metaldehyde	0.05*
Metamitron	0.1*
Metazachlor	0.1*
Metconazole (sum of isomers)(F)	0.02*
Methabenzthiazuron	0.01*
Methacrifos	0.05*
Methamidophos	0.01*
Methidathion	0.03
Methiocarb (sum of methiocarb and methiocarb sulfoxide and sulfone, expressed as methiocarb)	0.1*
Methomyl and Thiodicarb (sum of methomyl and thiodicarb expressed as methomyl)	0.02*
Methoprene	0.02*
Methoxychlor (F)	0.01*
Methoxyfenozide (F)	2
Metolachlor and S-metolachlor (metolachlor including other mixtures of constituent isomers including S-metolachlor (sum of isomers))	0.05*
Metosulam	0.01*
Metrafenone	0.05*
Metribuzin	0.1*
Metsulfuron-methyl	0.01*
Mevinphos (sum of E- and Z-isomers)	0.01*
Milbemectin (sum of milbemycin A4 and milbemycin A3, expressed as milbemectin)	0.02*
Molinate	0.01*
Monocrotophos	0.01*

Monolinuron	0.05*
Monuron	0.01*
Myclobutanyl(R)	0.5
Napropamide	0.1
Nicosulfuron	0.01*
Nitrofen (F)	0.01*
Novaluron (F)	2
Orthosulfamuron	0.01*
Oryzalin	0.01*
Oxadiargyl	0.01*
Oxadiazon	0.05*
Oxadixyl	0.01*
Oxamyl	0.01*
Oxasulfuron	0.01*
Oxycarboxin	0.01*
Oxydemeton-methyl (sum of oxydemeton-methyl and demeton-S-methylsulfone expressed as oxydemeton-methyl)	0.01*
Oxyfluorfen	0.1
Paclobutrazol	0.5
Paraquat	0.02*
Parathion (F)	0.05*
Parathion-methyl (sum of Parathion-methyl and paraoxon-methyl expressed as Parathion-methyl)	0.01*
Penconazole (F)	0.2
Pencycuron (F)	0.05*
Pendimethalin (F)	0.05*
Penoxsulam	0.01*
Penthiopyrad	0.5

Permethrin (sum of isomers)	0.05*
Pethoxamid	0.01*
Phenmedipham(R)	0.05*
Phenothrin (phenothrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers)) (F)	0.05*
Phorate (sum of phorate, its oxygen analogue and their sulfones expressed as phorate)	0.01*
Phosalone	0.01*
Phosmet (phosmet and phosmet oxon expressed as phosmet)(R)	0.5
Phosphamidon	0.01*
Phosphines and phosphides:sum of aluminium phosphide, aluminium phosphine, magnesium phosphide, magnesium phosphine, zinc phosphide and zinc phosphine	0.05
Phoxim (F)	0.01*
Picloram	0.01*
Picolinafen	0.05*
Picoxystrobin (F)	0.01*
Pinoxaden	0.02*
Pirimicarb: sum of pirimicarb and desmethyl pirimicarb expressed as pirimicarb	2
Pirimiphos-methyl (F)	0.05*
Prochloraz (sum of prochloraz and its metabolites containing the 2,4,6-Trichlorophenol moiety expressed as prochloraz)	0.05*
Procymidone(R)	0.01*
Profenofos (F)	0.01*
Profoxydim	0.05*
Prohexadione (prohexadione (acid) and its salts expressed as prohexadione-calcium)	0.05*
Propachlor: oxalinic derivate of propachlor, expressed as propachlor	0.02*
Propamocarb (Sum of propamocarb and its salts, expressed as propamocarb)(R)	0.01*
Propanil	0.1*
Propaquizafop	0.05*

Propargite (F)	3
Propham	0.05*
Propiconazole	0.15
Propineb (expressed as propilendiamine)	0.3
Propisochlor	0.1
Propoxur	0.05*
Propoxycarbazone (propoxycarbazone, its salts and 2-hydroxy-propoxy-propoxycarbazone, calculated as propoxycarbazone)	0.02*
Propyzamide (F)®	0.02*
Proquinazid	0.02*
Prosulfocarb	0.01*
Prosulfuron	0.01*
Prothioconazole (Prothioconazole-desthio)(R)	0.02*
Pymetrozine (A)®	0.02*
Pyraclostrobin (F)	0.5
Pyraflufen-ethyl	0.02*
Pyrasulfotole	0.01*
Pyrazophos (F)	0.05*
Pyrethrins	1
Pyridaben (F)	0.5
Pyridalyl	0.01*
Pyridate (sum of pyridate, its hydrolysis product CL 9673 (6-chloro-4-hydroxy-3-phenylpyridazin) and hydrolysable conjugates of CL 9673 expressed as pyridate)	0.05*
Primethanil®	7
Pyriproxyfen (F)	0.2
Pyroxsulam	0.01*
Quinalphos (F)	0.05*

Quinclorac	0.01*
Quinmerac	0.1*
Quinoclamine	0.01*
Quinoxifen (F)	0.05
Quintozene (sum of quintozene and pentachloro-aniline expressed as quintozene) (F)	0.02*
Quizalofop, incl. quizalfop-P	0.05*
Resmethrin (resmethrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers)) (F)	0.1*
Rimsulfuron	0.01*
Rotenone	0.01*
Saflufenacil (sum of saflufenacil, M800H11 and M800H35, expressed as saflufenacil)(R)	0.03*
Silthiofam	0.01*
Simazine	0.01*
Spinetoram (XDE-175)	0.2
Spinosad: sum of spinosyn A and spinosyn D, expressed as spinosad (F)	1
Spirodiclofen (F)	0.8
Spiromesifen	0.02*
Spirotetramat and its 4 metabolites BYI08330-enol, BYI08330-ketohydroxy, BYI08330-monohydroxy, and BYI08330 enol-glucoside, expressed as spirotetramat®	1
Spiroxamine(R)	0.05*
Sulcotrione	0.05*
Sulfosulfuron	0.01*
Sulfuryl fluoride	0.01*
Tau-Fluvalinate (F)	0.1
Tebuconazole(R)	0.3
Tebufenozide (F)	1
Tebufenpyrad (F)	0.2
Tecnazene (F)	0.05*

Teflubenzuron	0.5
Tefluthrin (F)	0.05
Tembotrione(R)	0.02*
TEPP	0.01*
Tepaloxymid (sum of tepaloxymid and its metabolites that can be hydrolysed either to the moiety 3-(tetrahydro-pyran-4-yl)-glutaric acid or to the moiety 3-hydroxy-(tetrahydro-pyran-4-yl)-glutaric acid, expressed as tepaloxymid)	0.1*
Terbufos	0.01*
Terbutylazine	0.1
Tetraconazole (F)	0.3
Tetradifon	0.01*
Thiabendazole(R)	5
Thiacloprid (F)	0.3
Thiamethoxam (sum of thiamethoxam and clothianidin expressed as thiamethoxam)	0.5
Thifensulfuron-methyl	0.01*
Thiobencarb (4-chlorobenzyl methyl sulfone) (A)	0.01*
Thiophanate-methyl(R)	0.5*
Thiram (expressed as thiram)	5
Tolclofos-methyl	0.05*
Tolyfluanid (Sum of tolyfluanid and dimethylaminosulfotoluidide expressed as tolyfluanid)(R)	0.02*
Topramezone (BAS 670H)	0.01*
Tralkoxydim	0.02*
Triadimefon and triadimenol (sum of triadimefon and triadimenol) (F)	0.2*
Tri-allate	0.1*
Triasulfuron	0.05*
Triazophos (F)	0.01*
Tribenuron-methyl	0.01*

Trichlorfon	0.01*
Triclopyr	0.1*
Tricyclazole	0.05*
Tridemorph (F)	0.01*
Trifloxystrobin (F)®	0.5
Triflumizole: Triflumizole and metabolite FM-6-1(N-(4-chloro-2-trifluoromethylphenyl)-n-propoxyacetamide), expressed as Triflumizole (F)	0.5
Triflumuron (F)	0.5
Trifluralin	0.01*
Triflusulfuron	0.02*
Triforine	0.01*
Trimethyl-sulfonium cation, resulting from the use of glyphosate (F)	0.05*
Trinexapac (sum of trinexapac (acid) and its salts, expressed as trinexapac)	0.01*
Triticonazole	0.01*
Tritosulfuron	0.01*
Valifenalate	0.01*
Vinclozolin	0.05*
Warfarin	0.01*
Ziram	0.1*

წყარო ვეროკავშირის პესტიციდების მონაცემთა ბაზა.

შენიშვნა. (*) ნიშნავს ანალიტიკური განსაზღვრისათვის საჭირო დაბალ ზღვარს.

გამოყენებული დოკუმენტები

- ასოცირების შესახებ შეთანხმება, ერთის მხრივ, ევროკავშირს და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებსა და, მეორეს მხრივ, საქართველოს შორის;
- სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსი;
- საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 25 ივნისის დადგენილება #173, სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოს/დისტრიბუტორის ჰიგიენის ზოგადი წესისა და სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში ზედამხედველობის, მონიტორინგისა და სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესის შესახებ;
- საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2006 წლის 7 აგვისტოს ბრძანება # 2-144, სურსათის წარმოების სფეროში მიკვლევადობის, საფრთხის ანალიზისა და საკონტროლო კრიტიკული წერტილების დადგენის წესის დამტკიცების შესახებ;
- საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 10 სექტემბრის დადგენილება 282 სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოს/დისტრიბუტორის ჰიგიენის გამარტივებული წესის შესახებ;
- ევროპარლამენტისა და ევროსაბჭოს 2004 წლის 29 აპრილის რეგულაცია (ევროპული თანამეგობრობა) No 852/2004 სურსათის ჰიგიენასთან დაკავშირებით (REGULATION (EC) No 852/2004 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 29 April 2004 on the hygiene of foodstuffs);
- ევროპარლამენტისა და ევროსაბჭოს 2004 წლის 29 აპრილის რეგულაცია (ევროპული თანამეგობრობა) No 882/2004 ოფიციალურ კონტროლთან დაკავშირებით, რომელიც ხორციელდება სურსათსა და ცხოველთა საკვების კანონმდებლობასთან და ცხოველთა ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობის წესებთან შესაბამისობის შემოწმების უზრუნველყოფის მიზნით (REGULATION (EC) No 882/2004 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 29 April 2004 on official controls performed to ensure the verification of compliance with feed and food law, animal health and animal welfare rules);
- ევროპარლამენტისა და ევროსაბჭოს 2005 წლის 23 თებერვლის რეგულაცია (ევროპული თანამეგობრობა) No 396/2005 მცენარეული და ცხოველური წარმოშობის სურსათში(ზე) და ცხოველების საკვებში(ზე) პესტიციდების მაქსიმალური ნალექის დონის შესახებ, რომელსაც შესწორებები შეაქვს ევროსაბჭოს დირექტივაში 91/414/ევროპის ეკონომიკური თანამეგობრობა(REGULATION (EC) NO 396/2005 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 February 2005 on maximum residue levels of pesticides in or on food and feed of plant and animal origin and amending Council Directive 91/414/EEC)
- ევროკომისიის 2012 წლის 9 ოქტომბრის განმხორციელებელი რეგულაცია No 927/2012, რომელსაც ცვლილებები შეაქვს ევროსაბჭოს რეგულაციის No 2658/87 - ტარიფებისა და სტატისტიკური ნომენკლატურის შესახებ - დანართ 1-ში (COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) No 927/2012 of 9 October 2012 amending Annex I to Council Regulation (EEC) No 2658/87 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff).

ფოტოების მოწოდებისათვის დიდ მადლობას ვუხდით ქართულ აგრობიზნესებს

USAID | **REAP**
FROM THE AMERICAN PEOPLE

საქართველო, თბილისი, 0179, კოსტავას ქ. 47

ტელ.: +995 032 2 98 22 07/13/14/18

info@georgiareap.org

www.reap.ge

facebook: reap.georgia